

ע"פ 17137/09/16 - שרון שי פינוי פסולת ושירותי איכות הסביבה בע"מ, יהודה נסירזדה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"פ 17137-09-16 שרון שי פינוי פסולת ושירותי איכות הסביבה בע"מ ואח' נ' מדינת ישראל

לפני

כב' השופטת ליאורה ברודי, אב"ד

כב' השופטת זהבה בוסתן

כב' השופט ד"ר שמואל בורנשטיין

המערערים

1. שרון שי פינוי פסולת ושירותי איכות הסביבה בע"מ
2. יהודה נסירזדה ע"י ב"כ עו"ד אילן בומבך, עו"ד גיל מור
ועו"ד שגיא רם

נגד

המשיבה

מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד אמיר ברק

פסק דין

השופטת ל' ברודי, אב"ד:

כללי

1. ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בכפר סבא, כב' השופטת **נאוה בכור**, בת"פ 45327-07-10, מיום 16.6.16 (הכרעת הדין) ומיום 20.7.16 (גזר הדין).

2. המערערת 1 היא חברה פרטית הרשומה בישראל כדין (להלן: "**המערערת**"), והמערער 2 היה מנהלה הפעיל של המערערת, בעל המניות העיקרי ובעל השליטה בה (להלן: "**המערער**").

3. המערערים הורשעו, לאחר שמיעת ראיות, בעבירות כדלקמן: הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות והדרישות הקבועות בדין, לפי סעיפים 10א ו-14 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 (להלן: "**חוק רישוי עסקים**") יחד עם סעיפים 2(1), 2(2), 2(7) ו-2(8) לתקנות רישוי עסקים (תחנות מעבר

עמוד 1

פסולת), התשנ"ח-1988 (להלן: "**תקנות רישוי עסקים**"); אי נקיטת אמצעים דרושים למניעת בעירה וכיבוי בעירה וגרימת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים, לפי סעיפים 4 ו-11(א)(3) לחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961 (להלן: "**חוק למניעת מפגעים**") יחד עם תקנות 2,3,4,5 ו-12 לתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת), התש"ן-1990 (להלן: "**תקנות למניעת מפגעים**"); בנוסף, הורשעה המערערת, בזיהום מים, לפי סעיפים 20ב(א) ו-20כא לחוק המים, התשי"ט-1959 (להלן: "**חוק המים**"). בנוסף, הורשע המערער, בזיהום מים, לפי סעיף 20כב לחוק המים; הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות והדרישות הקבועות בדין, לפי סעיף 15 לחוק רישוי עסקים; אי נקיטת אמצעים דרושים למניעת בעירה וכיבוי בעירה וגרימת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים, לפי סעיף 11ג לחוק למניעת מפגעים והפרעה לבעל סמכות, לפי סעיף 29 לחוק רישוי עסקים (שתי עבירות).

4. על המערערים נגזרו העונשים הבאים: המערערת - קנס בסך 275,000 ₪ והתחייבות להימנע מעבירה בסך 500,000 ₪; המערער - 5 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור על העבירות בהן הורשע, קנס בסך 145,000 ₪ או 5 חודשי מאסר תמורתו, והתחייבות להימנע מעבירה בסך 250,000 ₪.

כתב האישום

5. בכתב האישום, שהוגש ביום 25.7.10, נטען כי המערערת הפעילה תחנת מעבר לפינוי פסולת, לא מאושרת ולא מוסדרת על פי הדין. במועד הרלוונטי השתרעה התחנה על פני שטח של 2-3 דונמים, שנמצאו על אקוויפר החוף בתחום אגן הניקוז של נחל הירקון. בסמוך אליה עברה תעלת מים שמתקזת לאחד מיובלי הירקון כשבסביבתה נשאבו מים מעשרות קידוחים.

במהלך התקופה הרלוונטית הועברה לתחנה פסולת מסוגים שונים, לרבות פסולת בניין, תעשייה, פסדים ופסולת רפואית.

6. התקנות מחייבות שתחנת מעבר תיבנה, בין היתר, באופן ששטחה יגודר גידור היקפי אטום בגובה שני מטרים לפחות; בשער הכניסה יוצב שלט ובו פרטי המפעיל, שעות העבודה בתחנה ואיסור על הכנסת חומרים; תותקן מערכת לטיפול בתשטיפים המצוידת במערכת סינון למוצקים בקוטר העולה על 1 ס"מ; שטח התחנה יהיה אטום לחלחול ובנוי בשיפוע כדי שהתשטיפים יזרמו לתעלת ניקוז שעשויה מבטון ומכוסה ברשת קשיחה המונעת חדירת נגר עילי מהסביבה אל שטח התחנה.

7. החל משנת 2002 עד שנת 2010, בתחנת המעבר, נערכו סיורים על ידי הגורמים המוסמכים, שבהם נמצאו ליקויים בהפעלת תחנת המעבר. בעקבות כל סיור נשלח מכתב התראה למערערים, שלפיו הממצאים בתחנה מהווים עבירה פלילית. בכל הסיורים נמצא שהתחנה נעדרת תשתיות איטום, ניקוז, גידור ושילוט. ברוב הסיורים נמצאו במקום פסולת מסוגים שונים ותשטיפים. בשנת 2006, בשתי הזדמנויות

(האחת בחודש מאי והשנייה בחודש נובמבר), ניטלו מהקרקע דגימות שהצביעו על קיומם של מזהמים שעלולים לגרום לזיהום מקורות המים. בחודש נובמבר, הפריע המערער יחד עם אחר, לנציגי המשרד לאיכות הסביבה ליטול דגימות משטח התחנה, בכך שצעק, קילל, והוא או האחר שברו צנצנות של הדגימות. באותו מועד נמצאה גם ערימת פסולת ממנה היתמר עשן.

8. במהלך שנת 2008 הוזמן המערער לחקירה. המערער סירב לחתום על ההזמנה ולהגיע לחקירה, תוך שימוש במילים גסות ובוטות. כעבור כחודשיים, כאשר הגיעו גורמי איכות החוק המוסמכים לבצע את צו המעצר, וכן בטלפון, השמיע המערער כלפיהם איומים.

9. במהלך שנת 2008, נמצאו בתחנה שתי מכולות שבתוכן פגרי תרנגולות מבלי שהמכולות נאטמו בכיסוי כלשהו.

ההכרעה בטענות המקדמיות והכרעת הדין של בית משפט קמא

הטענות המקדמיות:

10. בטרם שמיעת הראיות בבית משפט קמא עתר ב"כ המערערים לבטל את כתב האישום בעילות שונות, שהרלוונטיות לענייננו בשלב הערעור הן התיישנות העבירות שבוצעו עד שנת 2005, וכן טענת "סיכון כפול".

11. אשר לטענת ההתיישנות קבע בית משפט קמא כי בענייננו מדובר בעבירות נמשכות מובהקות (למעט העבירה שעניינה הפרעה לבעל סמכות). כן קבע כי על פי פסיקת בית המשפט העליון רוב טעמיה של ההתיישנות אינם מתקיימים מקום בו מדובר בעבירה נמשכת, ומכאן הרציונל של הארכת תקופת ההתיישנות. הואיל ומכתב האישום עולה כי העבירות המיוחסות למערערים, רובן ככולן, בוצעו עד שנת 2008, דין הטענה בדבר ההתיישנות להידחות. לכך יש להוסיף את העובדה כי בוצעו פעולות חקירתיות שונות, שממילא מהוות "אירוע מנתק".

12. אשר לטענת המערערים "כבר הורשעתי, כבר זוכיתי": בית משפט קמא דחה טענה זו מן הטעם שהמערערים נמנעו מהבאת מלוא כתבי הטענות, הכרעות הדין וגזרי הדין הנדרשים לצורך ביסוס הטענה כי קיימת זהות בין המעשים בניגם הוגש כתב האישום נושא ההליך שבפנינו לבין ההליכים הקודמים. בית משפט קמא התייחס לחומר שהובא בפניו:

בעמ"ק 5039/01 הורשעו המערערים בהפעלת עסק ללא רישיון וניתן צו סגירה.

בעמ"ק 20092/04 ות"פ 2108/04 (שנדונו במאוחד): המערערים הואשמו בעבירות לפי סעיפים 4 ו-18 לחוק

רישוי עסקים, שעניין היעדר רישיון והיתר זמני ואי קיום צו בית משפט. וכן, עבירות של שימוש במקרקעין ללא היתר לפי סעיפים 204 ו-208 לחוק התכנון והבנייה (שימוש במקרקעין ללא היתר).

בהליך שלפנינו לא מואשמים המערערים כלל בעבירות לפי חוק התכנון והבנייה. לגבי העבירות לפי חוק רישוי עסקים - מדובר בסעיפים 10א, 14 ו-15 לחוק - שמפנים לתקנות איכות הסביבה, ושאר הסעיפים עניינם הענישה בגין הפעלת עסק ללא רישיון או היתר זמני ואי קיום התקנות.

ת"פ (פ"ת) 1382/04 לא צורף כלל, שם נדרש בית המשפט לטענת הסיכון הכפול, ודחה את הטענה. מדובר היה באירוע ספציפי של משאית שהייתה בבעלות המערערים שהובילה והשליכה פסולת באתר פיראטי באזור כפר קאסם, ולא נגע כלל בהפעלת תחנת המעבר לפסולת בנווה ימין.

בהיעדר כתבי אישום - כך בית משפט קמא - לא ניתן לקבוע באופן חד משמעי מהי טיבה של אותה הפעלת עסק ללא רישיון עובר לשנת 2001, עת הוגש כתב האישום הראשון נגד המערערים, והאם מדובר בנסיבות הפעלת תחנת מעבר כפי שיוחסה להם בכתב אישום זה.

יחד עם זאת, קבע בית משפט קמא שהכלל הוא שבגין עבירה נמשכת ניתן להעמיד לדין פעם אחת בלבד, גם אם היא נמשכת לאחר ההעמדה לדין הראשונה. **ולכן, אם המערערים הורשעו בהפעלה ללא רישיון של התחנה בגין יסוד עובדתי הזהה לתיק שלנו - יש לקבל את הטענה בנוגע לרכיב זה בלבד.** ברור שאין להצדיק ביטול של כל כתב האישום, שכן קיימות עבירות נוספות אף ממועדים מאוחרים יותר. אם יעבירו המערערים לידי המשיבה את כתבי האישום בעמ"ק 5039/01 ובעמ"ק 20092/04, תבדוק המשיבה אם חלה חפיפה, ותפעל בהתאם ככל שתימצא חפיפה זו.

הכרעת הדין:

13. בית משפט קמא הגיע לכלל מסקנה, על פי מכלול הראיות והעדויות, שהמאשימה הוכיחה מעבר לכל ספק סביר את עובדות כתב אישום. בית משפט קמא התייחס לניתוח העבירות אותן עברו המערערים, כפי שיפורטו להלן, וכן לטענות ההגנה שהועלו:

א. נושא זיהום הקרקע, החשש לזיהום המים, זיהום האוויר ומפגע הריח:

(1) ערבוב פסולת רטובה ופסולת יבשה.

(2) היעדר תשתיות איטום, ניקוז, גידור ושילוט.

(3) זיהום הקרקע והחשש לזיהום מי התהום.

(4) זיהום אוויר - שריפה.

(5) מפגע ריח.

ב. הפרעה לבעל סמכות - שני אירועים: האחד ביום 21.11.06 והשני ביום 5.11.08.

ג. היעדר רישיון לעסק.

ד. גרסת ההגנה - ביחס לכל נושא שפורט לעיל, וכן התנהלות הרשות (השיהוי).

14. בית משפט קמא התייחס לעדותו של איתן ארם (להלן: "ארם") לגבי הנושאים השונים: ארם היה אחראי על הטיפול בפסולת במחוז מרכז של המשרד לאיכות הסביבה. ארם פעל מול תחנת המעבר של המערערים. במסגרת תפקידו, כתב ארם הנחיות מקצועיות, ופיקח על מתקנים לטיפול בפסולת. מעדותו וממסמכים המתעדים את אופן השתלשלות האירועים עולה שבין השנים 2002-2010 הפעילו המערערים את התחנה שבבעלותם בניגוד לחוק ולתקנות, וזאת על אף שקיבלו מכתבי התראה רבים שנשלחו אליהם מטעם המשרד לאיכות הסביבה ובהם פירוט הליקויים שבהתנהלותם.

א. זיהום הקרקע והחשש לזיהום מי התהום:

15. בית משפט קמא הגיע לכלל מסקנה שהמערער הפעיל תחנת מעבר לפסולת על ידי המערערת, בניגוד לקבוע בחוק ובתקנות באופן שגרם לזיהום הקרקע הלכה למעשה, זיהום שיש בו פוטנציאל ממשי גם לזיהום מי התהום. בית משפט קמא העדיף את גרסאותיהם של עדי התביעה על פני גרסת המערער ועדי ההגנה. בית המשפט התרשם ממקצועיותם של העדים והקוהרנטיות של כלל ראיות התביעה שהובאו.

(1)ערבוב פסולת רטובה ופסולת יבשה:

16. בית המשפט אימץ את עדותו של ארם, שלפיה הגם שפעילות המערערת נסובה סביב פסולת בניין יבשה, בסירוריו הוא צפה גם בפסולת רטובה, בין היתר פסולת רפואית, שלהערכתו היא מעוקרת (עיקור פסולת רפואית הוא הליך שמפחית את רמת הסיכון והזיהום של הפסולת).

17. נעיר כבר עתה כי כפי שיפורט להלן, כעולה מחוות דעתו של מר אילן ניסים, מנהל אגף לפסולת מוצקה במשרד לאיכות הסביבה, פסולת רפואית ותעשייתית וסוגים שונים של פסולת מוצקה מכילים רטיבות רבה וחומרי זיהום שונים. בהימצאותם של החומרים על הקרקע, בהיעדר טיפול מתאים, הם עלולים לזהם מאגרי מים ומי תהום.

בית משפט קמא הוסיף ופירט את הממצאים שמצא ארם בסירוריו השונים (ושגיא עזאני (להלן: "עזאני") באחד הסיורים):

18. ביום 25.4.02: מכולות ובהן פסולת רפואית מעוקרת מכוסה ברשת ופסולת בניין ותעשייה, לצד משטח

מבטון עם קירות, שהיה מלא גם הוא בפסולת תעשייה ובנין. המערער נצפה שופך פסולת יבשה של בנין ותעשייה למכולה שהכילה פסולת רפואית.

19. ביום 14.11.02: פעילות ערה של פריקה והעמסה של פסולת בנין ותעשייה, כשקיימים סימנים המעידים על הגעה אפשרית של פסולת רטובה.

בחלקה האחורי של התחנה נמצאה מכולה מכוסה ממנה נזלו תשטיפים בצבע כהה ועלה ריח שאופייני לפסולת רפואית. בסמוך למכולה נמצאה פסולת רפואית של ממש: מחטים, מזרקים, בקבוקי זכוכית קטנים וכיו"ב.

המערער סירב לפתוח את המכולה, התפרץ על הנוכחים, והודה שהוא מוביל פסולת רפואית מעוקרת ממפעל א.ש. אקולוגיה, ואמר שאין בכוונתו להפסיק לעשות כן.

20. 6.11.05: פסולת רפואית מעוקרת ממפעל א.ש. אקולוגיה.

21. 20.11.05: תשטיפי פסולת בצבע ירוק על גבי קרקע חשופה, פסולת מעורבת (רטובה ויבשה) של שאריות מזון.

22. 29.1.06: פסולת רפואית מעוקרת ממפעל א.ש. אקולוגיה, פסולת על הקרקע החשופה, מעבר לשטח הבטון.

23. 21.2.06: פסולת יבשה.

(2) היעדר תשתיות, איטום, ניקוז, גידור ושילוט:

24. בית משפט קמא קבע שלמצער בחלק משטח תחנת המעבר נסלל שטח בטון כדי לבודד אפשרות זליגת פסולת לקרקע. מעדות ארם עולה שהמשטח אינו בעל שיפועים או מערכת ניקוז וניקוי תשטיפים, ולכן אין מענה למניעת הזיהום.

להלן חומר הראיות עליו התבסס בית משפט קמא בקביעתו זו:

היעדר ניקוז וגידור:

25. ביום 2.12.02 יידע ארם את המערער על כך שהתחנה נעדרת תשתיות איטום, ניקוז, גידור ושילוט

כנדרש בתקנון. הדבר הוביל להיקוות תשטיפים ומי גשמים בתחנה ולהעפת פסולת אל מחוץ לתחומה וחלחול מזהמים לקרקע.

26. תמונות מיום 19.5.03: ניתן לראות פסולת בניין רבה, שלצידה שלוליות, תשטיפים ושמן על הקרקע.
27. תמונות מיום 20.5.04 ו- 28.12.04: ניתן לראות מכולות שהכילו פסולת רבה פזורה על גבי הקרקע, כשהיא נעדרת איטום ותשתיות מתאימות.
28. תמונות מיום 1.11.05: ניתן לראות היקוות תשטיפים על גבי הקרקע החשופה בסמוך למשטח בטון שנבנה. מקור התשטיפים הוא במי שטיפת המכולות ותשטיפי פסולת. מחוץ לתחנה פסולת קלה שלפי כמותה, סוגה וסמיכותה לתחנה, ניכר שמקורה בתחנה בהיעדר גידור הולם.
29. בימים 17.11.05 ו- 29.12.06 נראתה פסולת קלה שמקורה בתחנה שהתעופפה מחוצה לה.

היעדר איטום:

30. מעדותו של עזאני, המפקח האחראי על ניהול התיק דן במשרד לאיכות הסביבה, עולה שהוא ביקר מספר פעמים בתחנה עובר ליום 21.2.06, ובכלל זה במועד האמור: לא היה ברור אם ערימות הפסולת היו מפוזרות על משטח מבוטן או לא, הגם שצפה בפסולת תעשייתית, ברובה פלסטיקים וניילונים ללא פסולת רפואית.
31. דוחות מהמועדים הבאים: 19.12.07, 9.5.06, 21.11.06 - התחנה פעילה אך נעדרת תשתיות כנדרש.
32. לעומת זאת העיד ארם שביום 21.11.06 נראתה פסולת רבה מושלכת בתוך התחנה, בחלקה הגדול שלא על גבי משטח הבטון. בבית המשפט העיד ארם שהבטון לא כיסה את כל שטח התחנה, אלא רק חלק ממנה, כך שנוכח לראות פסולת על גבי הקרקע החשופה. עדותו נתמכת בעדותו של זיו שחר, שלפיה רק חלק מהאתר היה עם בטון.
33. בית משפט קמא התייחס גם לחוות דעת של ד"ר קרן קולודנר (מטעם ההגנה) (להלן: "**ד"ר קולודנר**") מיום, 24.11.10, ממנה עולה כי בסיוור שערכה יום קודם לכן, היה מרבית שטח האתר מכוסה במשטח בטון, עליו היו מונחות ערימות הפסולת, שהיא פסולת יבשה של בטון, ברזלים, עץ וקרטונים, שאינה מובילית ואינה יכולה לזרום ולחדור לקרקע. ואולם, כפי שפורט לעיל, אימץ בית משפט קמא את עדותו של ארם, כי משטח הבטון אינו נותן מענה למניעת הזיהום.

34. בית משפט קמא ניתח את גרסת המערער בנושא זה: ביחס לתשתיות האיטום טען המערער כי הוא ריצף את הקרקע בבטון עבה, השומר שהפסולת לא תחלחל לקרקע. הפסולת נשפכת מהמשאיות אך ורק על משטח הבטון, ונדחפת למכולות אטומות, ומשם לאתר האשפה, כך שלא נותרת פסולת בשטח התחנה בסוף כל יום. הפסולת ברובה היא יבשה, ומכל מקום, הפסולת היבשה והפסולת הרפואית (הנחשבת רטובה) היו במכולות נפרדות. לגבי התמונות ודוחות הסיורים, טען המערער שהפסולת הייתה מונחת על האספלט ולא על הקרקע החשופה, אלא שחלק מהאספלט היה מכוסה בחול, ולכן ניתן לסבור בטעות שהפסולת הייתה מונחת על הקרקע החשופה. בית המשפט לא ראה בעדות עד ההגנה אברהם דלג'ו (להלן: "דלג'ו") (משכיר שטח התחנה), שראה את המערער יוצק בטון על גבי הקרקע בראשית הקמת התחנה, כחיזוק לכך שהבטון נוצק על גבי כל משטח התחנה. לא סוכם מראש בין דלג'ו לבין המערער על יציקת משטח הבטון לצורך הקמת תחנת המעבר, אלא הייתה זו דרישה של דלג'ו לצקת בטון, עקב עבודות חפירה שבוצעו במקום. כך גם לא זימן המערער לעדות את הקבלן שיצק את המשטח. ולבסוף, גרסת המערער על קיום תשתיות בתחנה אינה נתמכת בראיות. מדובר בגרסה כבושה שנמסרה בשיהוי לדברי המערער בחקירה במשטרה.

35. טענת המערער לגבי תשתיות איטום, ניקוז, איסוף תשטיפים, גידור ושילוט: המשרד לאיכות הסביבה פסל על הסף את פעילות התחנה ולא נאמר לו מה עליו לעשות כדי להכשיר את המקום. בית משפט קמא עמד על כך שגרסה זו סותרת את העובדה שנשלחו למערער מכתבי התראה עם פירוט הליקויים והדרישה לתקנם. כך גם דחה בית המשפט את טענתו של המערער, שלפיה הקים תשתיות בפועל. מכתבי ההתראה נשלחו במהלך השנים 2002 - 2006, ומהם עלה כי המערער לא שעה לאמור בהם, ולא עשה כמעט דבר על מנת להתאים את התחנה לאמור בתקנות ובחוק, כמו גם להסדיר את נושא רישיון העסק.

(3) זיהום הקרקע והחשש לזיהום מי התהום:

אופן נטילת דגימות הקרקע:

36. הדגימות מהקרקע ניטלו בשני מועדים: האחד, 9.5.06; והשני 21.11.06.

37. כעולה מחומר הראיות ומהכרעת הדין, ביום 9.5.06 נלקחו דגימות הקרקע על ידי דוגם מוסמך. נערך טופס נטילה וכן תשריט שמתאר את נקודות נטילת הדגימות. הדגימות נשמרו בקירור עד בדיקתן, ומחוות דעת המומחה עולה כי קיימות חריגות בערכי TPH (הפחמנים ההידרו-קרבוניים) שמהווה חשש לזיהום מי התהום.

38. בתאריך 21.11.06, בשל התנהגותו של המערער, חל שיבוש באופן נטילת הדגימות: אומנם למקום הגיע דוגם מוסמך, אלא שהמערער התנהג בצורה אלימה, ולא איפשר את ביצוע הדיגום על פי הנהלים. המערער, יחד עם אחר, הרים את קולו, קילל, ואחד מהם שבר את המבחנות. הצוות הבודק עזב את

המקום, ולנוכח התנהגות המערער והאחר, סירב הבודק המוסמך לשוב לתחנת המעבר. לפיכך, ניטלו הדגימות על ידי ארם, שאינו דוגם מוסמך, הגם שהוא העיד שעבר קורס הסמכה של משרד הבריאות לנטילת דגימות. ארם ציין כי במצב שנוצר הוא נאלץ לבצע את עבודת הדיגום, תוך שימוש בכלי הדיגום שהובא קודם לכן על ידי הדוגם המוסמך. ואולם, ארם לא צילם את המקומות שמהם נלקחו הדגימות, אם כי הוא העיד שהן נלקחו מתחומי התחנה. הדגימות נשמרו בתא המטען של רכבו של ארם ללא קירור עד יום למחרת, וכך גם הובלו למשרדי המחוז. ברם, עובד המעבדה, **יצחק לויאן** (להלן: "**לויאן**"), שבדק את הדגימות שנמסרו ביום 27.11.06, העיד, שמקום שבו הדגימות אינן נשמרות בקירור, כפי שהיה במקרה דנן, חלק מהחומרים הנדיפים נעלמים, ומכאן, שככל שעובר הזמן, מתקבלת תוצאה נמוכה מזו שהייתה מתקבלת אילו נבדקו החומרים בקירור (תוצאה שהיא לטובת המערער - ל.ב.). בכל הנוגע לחומרים הכבדים, אלה אינם נדיפים, ולכן אין להיעדר קירור השפעה על התוצאה הסופית של הבדיקה.

39. אשר לשרשרת הדיגום הפנה בית משפט קמא לכך שעל איסוף הדגימות, ביצוען וניתוחן של בדיקות המעבדה היו אמונים הגב' דליה גלם (להלן: "**גלם**") ומר גיל צייטלין (להלן: "**צייטלין**"), עובדי מעבדת בקוטכם. גלם היא כימאית ששימשה בעת הרלוונטית כעובדת המעבדה בתפקיד מכינת ומנתחת דוגמאות למכשיר ICP הסורק את רוב האלמנטים בטבלה המחזורית. גלם העידה על אודות טיב הבדיקה שביצעה. מדובר בבדיקה בינלאומית לבדיקת קרקעות ובוצות המשמשת לחיפוש עקבות מתכות, מינרלים ואלמנטים בקרקע. הדגימה מתקבלת ממקרר כשהיא ממוספרת, בהתאם לתאריך קליטתה על ידי אנשי המעבדה, זאת לאחר שהפקידות הזינו למחשב תאריך קליטת דגימה וטופס נטילה שהדוגם ממלא שנסרק למחשב. לאחר סיום בדיקת הדגימה - ממלאים פרטים בתעודת הבדיקה. הבדיקה נשמרת במקרר כחצי שנה לאחר מכן, ובהתאם לאישור מנהל המחלקה מועברת לרמת חובב.

צייטלין הוביל את הדגימות בתוך ציידנית עם קרח, ובהתאם לנוהל מסרן למחלקת הקליטה שממספרת את הדגימות ומעבירה אותן לשלב הבא של הבדיקה.

40. **בית משפט קמא קבע שלגבי אופן נטילת הדגימות על ידי ארם ביום 21.11.06 ומקצועיות הדיגום, אין למערער אלא להלין על עצמו. הוא התנהג בצורה אלימה ולא אפשר את ביצוע הדיגום על פי הנהלים. מעדותו של לויאן עולה שהובלת הדגימות שלא בקירור מקלה עם המערער, כי אינה כוללת חומרים שהתנדפו.**

ממצאי חוות דעת המומחים בנוגע לזיהום הקרקע והחשש לזיהום מי התהום:

בנוגע לזיהום הקרקע:

41. מחוות דעת המומחים ועדותם עולה כי קביעת ערך הסף שייחשב כמזהם תלויה במרחק האתר ממי התהום. דהיינו: דגימות הקרקע נבדקות במעבדה, ותוצאות בדיקת המעבדה נבדקות בהתאם למדד ערכי

החומרים המצוי בחוברת "ערכי סף ראשוניים למזהמים בקרקעות" של המשרד לאיכות הסביבה, שאומצה כנוהל על ידי המשרד, המגדיר את ערכי הסף לחומרים מזהמים שמעבר להם נחשבת הקרקע מזוהמת (להלן: "טבלת ערכי הסף").

42. בענייננו, מר אמנון מדרי (להלן: "מדרי"), המפקח על שפכים תעשייתיים, זיהום קרקע ותמלחות במשרד לאיכות הסביבה, ערך את חוות הדעת מבלי שהיה ידוע לו מרחק האתר ממי התהום, ולכן ערך חישובים בהתאם לערך סף מחמיר (מתחת ל-12 מ'). משהתברר, במהלך הדיון בבית המשפט, כי מרחק הקרקע שנבדקה הוא 20 מ' ממי התהום, הוא אישר שמרחק זה אינו מתאים לערך המחמיר, והפועל היוצא מכך הוא שינוי במסקנות חוות הדעת, וזאת לגבי כל המזהמים למעט ה-TPH, שערכי הסף שלו נקבעים לפי אזורים המפורטים בטבלת ערכי הסף. בית משפט קמא קבע אפוא, לאחר ששיווה לנגד עיניו את הנתונים הרלוונטיים, לרבות המרחק בפועל של הקרקע ממי התהום, כי ההשוואה מלמדת שקיימות חריגות מערכי הסף בנוגע לנחושת ברוב הדגימות, ולגבי הכרום והעופרת באחת מהדגימות. לגבי ה-TPH נקבע כי ערכי כלל הפחמנים ההידרו-קרבוניים (TPH) חורגים חריגה גבוהה וניכרת בכל האתרים מהם נלקחו הדגימות, ובכל המועדים.

בנוגע לחשש לזיהום מי התהום:

43. ד"ר עמיר אידלמן (להלן: "ד"ר אידלמן") בעל דוקטורט לגיאולוגיה, ערך את חוות דעתו, בין היתר, על מסד הנתונים בחוות דעתו של מדרי (תוצאות בדיקת המעבדה של הדגימות), ובהסתמך על ביקור שערך באתר, תמונות שצילם וכן בדיקת הנוזלים החופשיים שנמצאו בקרקע.

44. בית משפט קמא קבע על יסוד חוות דעתו של ד"ר אידלמן ועדותו בבית המשפט כי הואיל ומרחק התחנה ממפלס מי התהום הוא 20 מ' בלבד בהתאם לנתוני השירות ההידרולוגי, והואיל ומדובר בקרקע מכורכר במישור החוף שבנויה שכבות ביניים חרסיתיות שמי הגשמים מחלחלים ונספגים בה, קיים חשש ממשי לזיהום מי התהום שמשמשים לשתייה.

כמו כן, קיים חשש לזיהום מקורות המים של אקוויפר החוף ושל ערוצי מים טבעיים ממזהמים שמקורם בתחנה. אקוויפר החוף הוא אקוויפר ראשי בכל הקשור לאספקת מים בישראל, והמילוי החוזר שלו הוא כמות מי הגשמים שמחלחלים לתת הקרקע שנוספת מידי שנה למאגרי מי התהום.

חוות דעת מטעם ההגנה שנערכה על ידי ד"ר קולודנר:

45. על פי חוות הדעת אין סכנה לזיהום מי התהום כתוצאה מפעילות התחנה. ד"ר קולודנר נימקה את עמדתה בכך שהפירוק וההעמסה בתחנה הם של מוצקים יבשים שאינם מהווים מקור לזיהום, מה עוד שפעולות אלה נערכות על גבי משטח אספלט, המשמש כאמצעי ביטחון למניעת דליפת זיהום לקרקע.

מכאן, שאין רלוונטיות לכך שהאתר נמצא בסמיכות לאקוויפר החוף.

46. לאחר שבית משפט קמא עיין בחוות הדעת ובחן את עדותה של ד"ר קולודנר בבית המשפט, הוא לא מצא לנכון לייחס משקל של ממש לחוות הדעת. בעדותה בבית המשפט אישרה ד"ר קולודנר שהימצאות פסולת בניין במשך זמן ממושך בסביבת מים או נוזל בכמות מסוימת, יכולה לגרום לזיהום בהתאם לחומר, שכן תשטיפים מהולים במזהמים עלולים להגיע למי התהום ולזהמם. כן אישרה שאם נמצאו על קרקע חשופה שמן מינרלי ונחושת בערכים גבוהים, כשהם באים במגע עם מי גשמים, או כל נוזל שהוא, הרי שבמשך הזמן עלול הדבר לגרום לזיהום מי התהום. כמו כן, שמן שצף על פני המים עלול אף הוא לגרום לזיהום אם הוא מצוי זמן רב על קרקע חשופה. עדות זו עומדת בסתירה לחוות דעתה של ד"ר קולודנר, שלפיה הפסולת היבשה אינה מובילית ואינה יכולה לזרום לקרקע, שכן אף ד"ר קולודנר מסכימה שבנסיבות של גשם המחלחל לאדמה, יכולים מזהמים לנדוד ולחדור לקרקע. כמו כן, קיימת אפשרות שתהיה ריאקציה בין מוצקים, אך ד"ר קולודנר, שהיא מומחית בתחום החומרים הטבעיים, אינה מומחית לעניין זה. ולבסוף, ציין בית משפט קמא קיומה של סתירה מהותית בין הקביעה בחוות הדעת, שלפיה, כאמור, מכיוון שהפירוק הוא של מוצקים יבשים שאינם מהווים מקור לזיהום אין רלוונטיות לסמיכות האתר לאקוויפר, לבין עדות המומחית בבית המשפט, כי כן קיימת חשיבות למרחק מקור המים מהזיהום בקרקע, אלא שהאתר אינו סמוך לאקוויפר. ברם, לפי חוות הדעת מטעם המשיבה, שאומצו על ידי בית משפט קמא, קיימת קירבה רבה למי התהום, מה שמגביר את הסיכון כתוצאה מזיהום הקרקע. בסופו של דבר, העידה ד"ר קולודנר שהיא אינה מומחית לזיהום הקרקע, וכן בעבודתה השוטפת היא אינה עושה שימוש בחוברת ערכי הסף של מזהמים, וכלל לא נדרשה לממצאים לגבי מרחק אנכי בין האתר לאקוויפר החוף.

ביתוח גרסת המערער:

47. בבית משפט קמא טען המערער שהדגימות לא ניטלו משטח הבטון שבתחנה, אלא מקרקע בסביבה שהכילה חומרים מסוכנים ששפך השוכר הקודם טרם כניסת המערער לשטח. הזיהום אינו יכול להיווצר מפסולת בניין. הוא ביקש להסתמך על עדות עד ההגנה דלג'ו, שלפיה עד פינוי הקרקע בשנת 1993, שכר אדם אחר את הקרקע והפעיל עסק של שטיפת מכונות וחביות מחומרים רעילים ושומנים.

48. בית משפט קמא קבע שלא רק שמדובר בגרסה כבושה שהועלתה לראשונה בעדותו של המערער בבית המשפט, כי אם אין לגרסה זו כל ראיה או ראשית ראיה. המערער לא הוכיח ברמה הנדרשת בפלילים שאותו שוכר עלום וקדום השתמש בחומרים שיש בהם כדי לזהם את הקרקע ואלה גרמו לזיהום. גם בהנחה שהדברים נכונים, לא הוכח שהמדדים שנמדדו בתיק דנן בקרקע שעליה פעלה התחנה, מקורם בחומרים של השוכר הקודם. מעדותו של דלג'ו עולה שעסק שטיפת המיכליות נסגר כבר בשנת 1993, כשלאחר מכן לא הושכר המקום במשך כשנתיים-שלוש, ולאחר מכן במקום פעל עסק משפחתי נוסף. מכיוון שהמערער פעל בתחנה משנת 2002, כעשור מאוחר יותר, מתנתק הקשר הסיבתי. כמו כן, לא הוכח ששטח התחנה של המערער הוקם על השטח שבו עמד עסק החביות: בעוד שהעד דלג'ו העיד שמתוך השטח שחולש על 12 דונם, השתרע עסק החביות על 4 דונם בלבד, שכר המערער רק חצי דונם

לצורך הקמת התחנה במרכז השטח. בנוסף, העיד דלג'ו שמכיוון שבעת שהמערער שכר את הקרקע, היו עליה כתמי חומרים שונים, פיזר המערער נפט וחומצה במקום ויישר את השטח באמצעות חול שפוזר, עובדות שעליהן לא העיד המערער עצמו, מה שמעיד על כך שלמצער ידע המערער היטב מה מצבה של הקרקע.

ב. זיהום האוויר ומפגע הריח: השריפה מיום 21.11.06 (זיהום אוויר ומפגע ריח) וערימת הפגרים שנמצאה ביום 23.9.08 (מפגע ריח):

49. כהערה מקדימה יצוין ויוזכר כי בכתב האישום ייחסה המשיבה למערערים עבירה לפי סעיף 4 לחוק למניעת מפגעים, שעניינו מניעת זיהום אוויר (בינתיים בוטל סעיף זה, והנושא הוסדר בדבר חקיקה אחר - חוק אוויר נקי, התשס"ח-2008). לעומת זאת, לא הואשמו המערערים בעבירה לפי סעיף 3 לחוק למניעת מפגעים, העוסק באיסור גרימת ריח חזק ובלתי סביר (סעיף שהיה תקף גם במועדים הרלוונטיים לכתב האישום והוא עומד בתוקפו גם היום). אומנם הובאו ראיות בפני בית משפט קמא בנושא מפגע הריח, הן בקשר לשריפה והן בקשר לריח שנדף מערימת הפגרים ונקבעו ממצאים, אך בית משפט קמא לא נתבקש ולא הרשיע את המערערים בסעיף 3 האמור.

השריפה:

50. מהדוחות והתצלומים שנערכו על ידי ארם עולה כי ביום 21.11.06 נצפה עשן שחור מיתמר מהתחנה, שהתברר כערימת פסולת בוערת בתחנה. בהמשך היום נראתה ערימת הפסולת כשהיא מעשנת, אך לא נראתה בה אש גלויה. כעבור כשעה וחצי נראתה ערימת הפסולת כשהיא בוערת בשנית, והתחנה כולה הייתה אפופת עשן. על יסוד הדוחות והצילומים, הוכנו חוות דעת מומחים מטעם המשיבה: מר אילן ניסים וד"ר דורון פינקל (להלן: "ד"ר פינקל"), בעל תואר דוקטורט בכימיה.

51. בית משפט קמא קבע על יסוד מכלול הראיות (הדוחות, הצילומים וחוות הדעת) כי הואיל ושריפת פסולת נאסרה בתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת), התש"ן-1990, ותחנת המעבר הוגדרה בהן כמקום פינוי וסילוק פסולת, הרי שפליטת גזים, אדים, עשן ואבק הנפלטים מבעירת פסולת באתרים מוגדרים על פי התקנות כזיהום אוויר בלתי סביר הגורם לריח בלתי סביר. מכאן, שלא התקבלה גרסת המערער, שלפיה הבעירה הייתה זניחה ושולית, ככל הנראה כתוצאה מהשלכת סיגריה בוערת, וכובתה על ידי המערער כעבור מספר דקות ללא צורך בסיוע מכבי אש.

מפגע ריח - מכולות המכילות פגרי תרנגולות:

52. בית משפט קמא אימץ את עדותו של זיו שחר, מפקח המשטרה הירוקה של המשרד לאיכות הסביבה, הנתמכת בתמונות, שלפיה בעת סיור בתחנה נמצאו פגרי חיות לצד פסולת בניין במכולות לא מכוסות, באופן שגורם למפגע סביבתי.

ג. הפרעה לבעל סמכות:

53. בית משפט קמא קבע כי בשני אירועים הפריע המערער לבעלי סמכות מטעם המשרד לאיכות הסביבה לבצע את תפקידם:

54. האירוע הראשון מיום 21.11.06: בית משפט קמא אימץ את עדותו המהימנה של ארם, אשר חרף היחסים המתוחים שהיו בינו לבין המערער, לא ביקש להכפיש את המערער או להשחיר את פניו מעבר לדרוש. נקבע אפוא שהמערער ובנו הפעילו אלימות כלפי נציגי המשרד לאיכות הסביבה והדוגם שהגיע איתם, באופן שסיכל את ניסיונם לדגום דגימות מקרקע התחנה, והם נאלצו לעזוב את שטח התחנה, ולשוב מאוחר יותר בליווי משטרת על מנת לסיים את המלאכה. בנו של המערער הגיע למקום בשלב של נטילת הדגימות. האירוע הסלים, והמערער או בנו שברו את צנצנות הדגימה. המערער ובנו דרשו בתוקף, בקללות ובצעקות שצוות המשרד יעזוב את המקום, ובנו של המערער דחף את ארם. הדוגם, שנרתע מהסיטואציה, עזב את המקום. בהמשך, חזרו נציגי המשרד למקום, ומשחידש ארם את עבודת הדיגום, התברר שכוסו המקומות מהם ניטלו הדגימות הקודמות שניזוקו. ארם השלים את עבודתו של הדוגם, כשברקע קללות ואיומים. בית משפט קמא הסתייג מגרסת המערער הרוויית סתירות: מצד אחד הכחיש המערער כי דחף את ארם, כשלצד זה לא היה מוכן לענות מי היה מעורב בדחיפה, ואף אמר שאינו זוכר את האירוע.

55. האירוע השני מיום 5.11.08: בית משפט קמא אימץ את עדויות השוטרים, אשר הגיעו לעצור את המערער בהתאם לצו מעצר שהוצא על ידי בית המשפט, עקב אי התייצבות המערער לחקירה. המערער איים על מפקח זיו שחר, באומרו לו כי: "בפעם הבאה שאתה בא לכאן עם שוטרים אני שוחט אותך". לצד זה, העיד רס"מ ליברמן שחרף חילופי הדברים האמורים, לא התנגד המערער למעצרו. המערער אומנם הכחיש שסירב להתייצב לחקירה, אך הודה בדברים שאמר לזיו שחר, אם כי לדבריו מדובר באמירה בין חברים מבלי שהתכוון לתוכן הדברים.

ד. רישיון עסק:

56. אין חולק שבכל שנות פעילותו בתחנה לא היה למערער רישיון עסק כדון, עד אשר פינה המערער את התחנה ביום 1.3.10. על פי עדותו של מנהל תברואה, איכות הסביבה ורישוי עסקים במועצה האזורית דרום השרון, לא רק שהתחנה פעלה ללא רישיון, כי אם השטח אינו ניתן להכשרה למטרה זו על פי התב"ע. הגם שבשנת 2004, לאחר שהחלה התחנה לפעול, המליץ וועד היישוב נווה ימין בפני המועצה

האזורית דרום השרון להתיר שימוש חריג בקרקע לצורך הקמת תחנת מעבר פסולת, לא נתקבל מהמועצה אישור לשימוש חריג. בית משפט קמא פירט את גרסת המערער, שלפיה הוא הקים את תחנת המעבר בשנת 1996 בשל הצורך שנוצר בהיעדר מטמנה באזור. המערער גם טען שנאמר לו בעל-פה על ידי אילן שהם, סגן ראש מועצת דרום השרון, כי הדבר מאושר בכפוף לקבלת רישיון עסק. המערער טען שבהמשך הובטח לו שלא תהיה בעיה לקבל רישיון עסק, ושיתחיל לעבוד בשל הדחיפות בהקמת התחנה באזור, הבטחה שממנה התנערו הרשויות לאחר שהחל המערער בפעילות בתחנה. ואולם, המערער לא ידע לנקוב בשמו של מי שנתן לו אישור ש"בשתיקה". יתרה מכך, גרסה זו אינה עולה בקנה אחד עם מכתבי ההתראה הרבים שנשלחו למערער לאורך השנים, מה עוד שהובהר למערער על ידי ארם וגורמים נוספים שאומנם הפעלת התחנה היא דבר רצוי למשרד, אך היא אינה יכולה לפעול ללא אישורים, וכי פעילות התחנה אינה תואמת את ייעוד הקרקע.

ה. טענת השיהוי בפעולות בהן נקט המשרד לאיכות הסביבה לאכיפת החוק ולסגירת התחנה:

57. בית משפט קמא פירט את הסברם של הגורמים השונים לחלוף הזמן מעת שנערכו הדוחות הראשוניים שתיעדו את הממצאים בתחנה (בשנת 2002), עד הגשת כתב האישום (בשנת 2010). מעדות ארם עולה שאומנם הדוחות הראשוניים משנת 2002, נערכו על ידי המשרד לאיכות הסביבה, אלא שהמשרד עצמו לא נקט הליכים לסגירת האתר, מכיוון שהיו גורמים מוסמכים אחרים שפעלו למטרה זו (הועדה המקומית לתכנון ובניה ומחלקת רישוי עסקים במועצה האזורית דרום השרון). ברם, בשנת 2006, לאחר שהפעולות לסגירת התחנה לא צלחו, עברה הפעילות של המשרד לאיכות הסביבה ל"קדמת הבמה". דא עקא, שבאותה תקופה הייתה התמשכות הליכים עקב חלוקת התפקידים בין הגופים השונים. המשרד לאיכות הסביבה טיפל בהפרות במחוז ברמה המנהלית: עסק במשלוח דוחות התראה ואיסוף החומר, ולאחר מכן העביר את הנושא לטיפול של המשטרה הירוקה לצורך נקיטת הליכים פליליים. בנסיבות אלה, הוצאו צווי סגירה למערער, וארם ניסה לפעול מול המועצה האזורית של דרום השרון על מנת שתיישם צוים אלה.

58. בית משפט קמא התייחס גם לעדותו של זיו שחר, החוקר האחראי במשטרה הירוקה, ממנה עולה שהוא המליץ על הגשת כתב אישום, בין היתר, תוך הסתמכות על חוות דעתם של אמנון מדרי וניסים קשת שהיו קיימות באותה עת. הוא העביר את ההמלצה למנהל היחידה החוקרת, ומשם הועבר התיק ללשכה המשפטית של המשרד לאיכות הסביבה.

59. בנוסף, ציין בית משפט קמא כי מעדות ארם עולה שמכיוון שתחנת המעבר אינה חוקית ולא ניתן להסדיר את פעילותה, דינה סגירה. על כך נשלחה התראה למערערים, אולם לא הוצא צו סגירה מנהלי. בדצמבר 2005 שלח גדעון מזור (להלן: "מזור"), סגן מנהל מחוזי מרכז במשרד איכות הסביבה, מכתב התראה למערער על אודות אופן תפעול התחנה. מזור הסביר את השיהוי בין מועד ביצוע העבירות בשנים 2002-2003 עד להגשת כתב האישום בשנת 2010, בכך שמעת משלוח ההתראה בשנת 2005, החלה אכיפה מיידית, ונפתחה חקירה בהתייחס לכל התקופה שבה בוצעו עבירות. בנסיבות אלה - כך קבע בית משפט קמא - הגשת כתב אישום בחלוף חמש שנים היא בגדר הסביר.

לגבי אי הוצאת צו הפסקה מנהלי, התייחס בית משפט קמא לעדותו של מר מזור, שהסביר כי הליך זה ננקט רק במקרים קיצוניים שבהם יש סכנה מוחשית ומידית לבריאות הציבור.

60. לסיכום קבע בית משפט קמא כי המשיבה הוכיחה מעבר לכל ספק סביר את עובדות כתב האישום, והרשיע את המערערים בכל העבירות המיוחסות להם.

גזר דינו של בית משפט קמא

61. בית משפט קמא עמד על החשיבות הרבה שבשמירה על איכות הסביבה, ועל חומרת העבירות הפוגעות באיכות הסביבה. האינטרס הציבורי החשוב מצדיק החמרה בעונשם של מפרי החוק. במעשיהם פגעו המערערים בערכים חברתיים המוגנים של שמירה על בריאותו של הציבור ושלומו, וכן בזכותו של האדם לחיות בסביבה נקייה מזיהומים ומטרדים, לצד שמירה על הצומח החי בסביבה זו.

62. אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, קבע בית משפט קמא כי בהפעלת התחנה הפרו המערערים שורה של עבירות, כשהמערער, שהיה הבעלים והמנהל היחיד של המערערת, היה האחראי העיקרי להתנהלותה של המערערת, ואף חלקו בכתב האישום גדול יותר. העבירות בוצעו במהלך שמונה שנים, בין השנים 2002 - 2010. כפי שפורט בהכרעת הדין, תחנת המעבר לפסולת פעלה ללא רישיון מוסדר כדין, ובאופן שגרם לזיהום הקרקע בפועל, וליצירת פוטנציאל זיהום מקורות מי תהום. בית משפט קמא הדגיש כי במהלך שמיעת הראיות עלו הנזקים שנגרמו לערכי הקרקע, דוגמת נחושת וכלל פחמנים הידרו קרבוניים (TPH), שעלו ברמה גבוהה על הנדרש, כל זאת בעטיים של ערבוב פסולת רטובה ופסולת יבשה והיעדר תשתיות איטום וניקוז כנדרש, שהביאו לעלייה של ממש בפוטנציאל זיהום מי התהום באזור. התחנה ממוקמת באזור מישור החוף והשרון, המוגדר על ידי נציגות המים כאזור לגביו קיימת הרגישות הגבוהה ביותר לסוגיית זיהום המים. בית משפט קמא התייחס גם לכך שמדובר בעבירות בעלות מניע כלכלי מובהק, ומכאן שיש להטיל קנסות כבדים.

63. מתחם העונש שנקבע בעניינה של המערערת בנוגע לקנס נע בין 200,000 ל- 500,000 ₪, לצד התחייבות להימנע מעבירה.

מתחם העונש שנקבע בעניינו של המערער: ממאסר מותנה עד שישה חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר על תנאי; קנס הנע בין 100,000 ל- 200,000 ₪ והתחייבות להימנע מעבירה.

64. נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה: גילו של המערער, עברו הנקי, מצוקתו הרגשית, הנפשית, וכן הכלכלית. התחנה נסגרה במרץ 2010, כארבעה חודשים עובר להגשת כתב האישום, כשמצב פני הקרקע הושב לקדמותו.

בית משפט קמא נתן משקל לחלוף הזמן הניכר של שש שנים מביצוע העבירות המאוחרות בכתב האישום ועד היום, וחלוף זמן של 14 שנה מאז תחילת ביצוע העבירות. לצד זה, למערערים נשלחו למעלה מ-10 מכתבי התראה, בהם נתבקשו לתקן את הטעון תיקון, אך הם התעלמו מפניות אלה, התעלמות שגרמה להתמשכות ההליכים במידה ניכרת. בנסיבות אלה - אין למערערים להלין אלא על עצמם.

המערער אינו מביע חרטה על מעשיו, ואינו מפנים את חומרם.

65. בהתחשב במכלול הנסיבות, שאחת מהן היא חלוף הזמן, החליט בית המשפט להשית על המערערים עונש המצוי ברף הבינוני של מתחם העונש בכל הנוגע לקנס, ולהקל עם המערער לגבי יתר רכיבי הענישה, ולהשית את עונשו ברף הנמוך שבהן. בית משפט קמא הטיל אפוא על המערערים את העונשים כפי שפורטו בפתח פסק הדין.

טענות ב"כ הצדדים בערעור על הכרעת הדין והכרעה בהן

הטענות המקדמיות

א. טענת ההתיישנות וטענת השיהוי בהגשת כתב האישום:

66. טענותיו של ב"כ המערערים בכל הנוגע לטענת ההתיישנות נטענו בלשון רפה, והוא מיקד את טיעונו בטענת השיהוי. לגבי טענת ההתיישנות נטען כי העבירות שבוצעו לפני שנת 2005 התיישנו, והחקירות "הספורדיות" שבוצעו אינן מהוות "אירוע מנתק". נציין כי בהודעת הערעור הוזכרה טענת ההתיישנות בתמצית, ויותר בהקשר של השיהוי, והיא הורחבה במידה מסוימת בטיעונים בעל-פה, במסגרתן נטען, בין היתר, כי אך ורק העבירה של ניהול עסק ללא רישיון היא עבירה נמשכת.

67. ב"כ המשיבה טען כי כפי שקבע בית משפט קמא פעולות החקירה שבוצעו מהוות "אירועים מנתקים" שעוצרים את מרוץ ההתיישנות (סיוורים ודוחות שבוצעו עד שנת 2006, נטילת דגימות קרקע בשנת 2006, ומאוחר יותר נחקר המערער פעמיים). בנוסף, ביצעו המערערים עבירות נמשכות, ואלה אינן מתיישנות עד מועד הגשת כתב האישום או קרות אירוע מנתק אחר, והדברים אינם אמורים רק לגבי הפעלת התחנה ללא רישיון אלא גם הפעלתה ללא תשתיות לאורך כל התקופה.

ההכרעה בטענה:

68. מקובלת עלי קביעת בית משפט קמא, שלפיה בענייננו מדובר בעבירות נמשכות מובהקות (הדברים אמורים בעבירות בהן הואשמו המערערים עד שנת 2005), ומכאן שלא חלה עליהן התיישנות. כך גם צדק

בית משפט קמא בקביעתו, שבכל מקרה (גם אילו לא היה מדובר בעבירה נמשכת - ל.ב.), הפעולות החקירתיות שבוצעו בין השנים 2002 - 2005 מהוות "אירוע מנתק", כך שבכל מקרה לא חלה התיישנות גם על העבירות שבוצעו בין השנים 2002 - 2005. לגבי התקופה שבין השנים 2005 - 2010 אין מחלוקת שלגביהן לא חלה התיישנות.

69. אשר לטענת המערערים בדבר התמשכות ההליכים נגדם והגשת כתב האישום בחלוף 8 שנים מאז הדוח שהוכן בשנת 2002, ולאחר שתחנת המעבר נסגרה בפועל: נטען על ידי ב"כ המערערים כי פעולות החקירה התארכו מסיבות לא ענייניות ועקב הפעלת שיקול דעת מוטעה מצד המשיבה. הוא הפנה להתעכבות ההליכים כדי לאפשר לרשויות השונות לבצע את תפקידן, באופן שהדבר השתרע על פני תקופה בלתי סבירה (הוא הפנה לעדותו של מר מזור שהשיהוי בהעמדה לדין נגרם עקב הליכים פרוצדוראליים שונים). בניגוד לטענת התיישנות העבירות, שיש בפעולות החקירה כדי לגרום להפסקת מרוץ התיישנות, טענת השיהוי מתמקדת בעצם התמשכות הליכי החקירה. הדבר מצא את ביטויו בהנחיות היועץ המשפטי לממשלה, שחלוף הזמן מאז החלה החקירה יכול להוות שיקול לסגירת תיק פלילי, וזאת כאשר השיהוי נגרם בשל אופן הטיפול בתיק על ידי גורמי החקירה או הפרקליטות ללא צורך או צידוק, ובהיעדר שיקולים מיוחדים הדורשים את המשך ההליכים. על כן מבקש ב"כ המערערים לקבוע כי מן הדין היה לקבל את טענת ההגנה מן הצדק, שהפועל היוצא ממנה הוא ביטול כתב האישום.

70. בתשובתו הפנה ב"כ המשיבה לנימוקים כפי שפורטו על ידי בית משפט קמא, שדחה את טענת ההגנה מן הצדק שהעלו המערערים בעילה של שיהוי. הוא הדגיש כי בסופו של דבר מטרת כל גורמי אכיפת החוק הייתה להביא לסגירת התחנה ולסילוק המפגע. כתב האישום הוגש בחלוף מספר חודשים מאז בוצעה הביקורת האחרונה (בחודש פברואר 2010), עת נצפתה פעילות אסורה בתחנה המעבר, כשלאורך כל התקופה, במהלך כ- 8 שנים, פעלה התחנה באופן מתמשך, ללא רישיון כדן. מכל מקום, גם אילו ניתן היה לייעל את הליכי האכיפה, הרי שלאור ההפרה הבוטה של החוק על ידי המערערים, אין זה מן הראוי לקבל את טענת ההגנה מן הצדק.

ההכרעה בטענה:

71. לאחר שקילת טענות ב"כ הצדדים, באתי לכלל מסקנה כי דין הטענה להידחות. מסקירת פעולות רשויות האכיפה בתקופה הרלוונטית החל משנת 2002, עולה כי אומנם נעשו פעולות אכיפה, שגם בהצטברותן לא הובילו לסגירת התחנה בפועל עד שנת 2010: א. צו סגירה של תחנת המעבר שניתן על ידי בית המשפט בהליך המשפטי שקדם לשנת 2002. ב. בהליך משפטי מאוחר יותר (שבו כתב האישום הוגש בשנת 2004, וההליך הסתיים בשנת 2008 כולל התיק שנדון במאוחד), הורשעו המערערים בהפרת הצו השיפוטי ובהמשך ניהול תחנת המעבר ללא רישיון. ג. סוירים מעת לעת שהעלו ממצאים שונים, ומכתבי התראה שנשלחו למערערים בעקבות הסוירים במספר הזדמנויות.

זאת ועוד, ניכר כי חלה הסלמה בפעילותה של התחנה, במובן זה שהבדיקות שנערכו בשנת 2006 הצביעו על כך שפעילות המערערים גרמה לזיהום הקרקע, ואף היה בה פוטנציאל לזיהום מי תהום באקוויפר החוף. לכך יש

להוסיף את התנהגות המערער, בין היתר, כאשר הגיע הדוגם המוסמך ליטול דגימות קרקע מתחנת המעבר, שאז התנהג המערער בגסות ובבוטות כלפי אנשי החוק, כאשר יחד עם אחר שברו את המבחנות שהכילו דגימות קרקע, וגרמו לכך שאנשי אכיפת החוק עזבו את המקום בטרם סיימו את מלאכתם, ונאלצו לשוב מאוחר יותר. כשהגיע ארם להשלים את עבודת הדיגום, מצא שהמקומות שסומנו כוסו.

72. כפי שנפסק, על פי דוקטרינת ה"הגנה מן הצדק" ניתן לבקש את ביטולו של כתב האישום כאשר הגשת כתב האישום או ניהול הליך פלילי כנגד הנאשם, עומדים בסתירה מהותית לעקרונות הצדק וההגינות המשפטית. אף על פי כן, נקבע כי טענת "הגנה מן הצדק" תתקבל רק לעיתים נדירות. ביטול הליך מחמת הגנה מן הצדק הוא מהלך קיצוני, שבית המשפט יזקק לו אך ורק במקרים חריגים ביותר. על מנת שתתקבל הטענה, יידרש הנאשם להראות כי קיים קשר סיבתי בין התנהגותה הנפסדת של הרשות לבין הפגיעה בזכויותיו. יתכן שהפגיעה בצדק וההגינות תיחס לאו דווקא להתנהגות שערורייתית מצד הרשות, אלא למשל לרשלנותה של הרשות, או לנסיבות שאינן תלויות ברשות. התנהגויות אלו של הרשות מחייבות בירור האם במקרה הנתון לא ניתן יהא להבטיח קיום הוגן של המשפט לנאשם, או שקיום ההליך הפלילי יפגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות. נראה שמצב דברים זה צפוי להתרחש אך ורק במקרים נדירים ביותר (ר' למשל: ע"פ 3821/08 **שלומוב נ' מדינת ישראל** (27.11.08) (להלן: "**שלומוב**"), ת"פ (ת"א) 40279/08 **מדינת ישראל נ' אליק לדר** (22.8.10) (להלן: "**לדר**").

בפסיקה נקבע מבחן משולש לבחינת טענת "הגנה מן הצדק": בשלב הראשון על בית המשפט לבחון מהם הפגמים שנתגלו בהליך המשפטי שנתקט כנגד הנאשם ומהי עוצמתם. בשלב השני יבחן בית המשפט האם חרף פגמים אלו, ניתן יהא לקיים הליך פלילי בצורה הוגנת וצודקת. בשלב זה יערוך בית המשפט איזון בין האינטרסים הרלוונטיים השונים תוך התחשבות בנסיבות כל מקרה לגופו והתייחסות לחומרת העבירה, מידת הפגיעה ביכולת הנאשם להתגונן כראוי ולמידת אשמת הרשות בפגמים. בשלב השלישי יבחן בית המשפט האם ניתן לנקוט באמצעים מתונים יותר מאשר ביטול כתב האישום כדי לרפא את הפגמים, וזאת אם השתכנע כי ההליך אכן נוהל באופן הנוגד את עקרונות הצדק וההגינות (ר' למשל ע"פ **שלומוב לעיל**, ת"פ **לדר לעיל**).

73. בענייננו, ככל שמדובר בטיעונים הנוגעים לביטול כתב האישום, אין המערערים ראויים לקבלת הטענה של הגנה מן הצדק. כאמור, גם אם הרשויות לא פעלו ביעילות מספקת, בוודאי שאין מדובר בהתנהגות המתעמרת במערערים או מונעת מהם הליך משפטי הוגן, מה עוד שכתב האישום הוגש זמן קצר לאחר שחדלו המערערים לבצע את העבירה הנמשכת. המערערים הם אלה אשר לאורך שנים רבות הפרו את הוראות החוק ואת צווי בית המשפט בעיקר ממניעים כלכליים. המערער אף הרהיב עוז להפריע לאנשי אכיפת החוק בעבודתם. במערכת האיזונים בין כלל השיקולים: התנהגות הרשות, למול זו של המערערים, וכן חומרת העבירות, השתרעותן על פני תקופה ממושכת והסיכון שגרמו, נוטה הכף בבירור לקיומו של ההליך הפלילי.

ב. טענת "כבר הורשעתי, כבר זוכיתי":

74. בפתח הדברים אציין כי בנושא זה ההשגה על קביעתו של בית משפט קמא כמעט ולא מצאה את ביטויה בהודעת הערעור, והיא הוזכרה רק באופן כללי, ללא הנמקה במה טעה בית משפט קמא. לתגובת המשיבה בכתב להודעת הערעור צורפו כתבי האישום והפרוטוקולים מההליכים הקודמים (בהקשר של עצם הפרת צווי בית המשפט). בטיעונים בעל-פה, הרחיב ב"כ המערערים בטענה זו, ללא התנגדות המשיבה. יוזכר כי בעת שהכריע בית משפט קמא בטענה המקדמית, נקבע שללא תשתית עובדתית, לא ניתן להכריע בטענה, אך בהסכמת המשיבה הושאר פתח להגיש את כתבי האישום למשיבה, אשר נתבקשה לבדוק האם יש חפיפה בין ההליכים הקודמים להליכים נושא הערעור, על כך המשתמע לכך. בפועל, לא נטען בפנינו שלאחר ההכרעה בטענה המקדמית, פנו המערערים למשיבה, והנושא לא עלה בפני בית משפט קמא גם במסגרת הכרעת הדין, והובא לראשונה, לגופו של עניין, בפני ערכאת הערעור.

75. ב"כ המערערים הפנה להליכים הקודמים שננקטו נגד המערערים: בשנת 2001 הוגש נגד המערערים כתב אישום בגין ניהול עסק ללא רישיון, לפי סעיף 4 לחוק רישוי עסקים. על המערערים הושתו קנסות, וכן הוטל צו סגירה של תחנת המעבר, שמועד ביצועו נדחה פעמיים, עד יום 28.8.02. בשנת 2004 הוגשו נגד המערערים שני כתבי אישום: האחד, בעבירות של שימוש במקרקעין ללא היתר ובניגוד לתוכנית, לפי חוק התכנון והבניה; והשני, בגין אי קיום הצו השיפוטי (של סגירת התחנה) והפעלת עסק ללא רישיון. הדין בשני כתבי האישום אוחד, וביוני 2009 נגזר דינם של המערערים: על כל אחד מהם הוטל קנס, ועל המערער הוטל גם מאסר על תנאי. כן ניתן צו הפסקת השימוש החורג וסגירת העסק שביצועו נדחה עד יום 1.3.10 (בתקווה שפעילות התחנה תועבר לאתר חלופי).

76. בהיבט המשפטי טען ב"כ המערערים כי בשנת 2004, עת ננקטו שוב הליכים פליליים נגד המערערים, הייתה ידועה לרשויות האכיפה כל פעילותם של המערערים, ועל כן בכתב האישום שהוגש ניתן היה לכלול את כל העבירות שיוחסו להם עד מועד ההגשה. אם בחרה המשיבה שלא להעמיד את המערערים לדין בעבירות שביצעו היה ידוע, והסתפקה במתכונת המצומצמת של כתב האישום (עבירות לפי חוק רישוי עסקים והפרת צו שיפוטי), אין מקום לאפשר לרשות להגיש כתב אישום בגין אותה מערכת עובדות, בסעיפי חיקוק נוספים, וזאת בהתייחס לכלל העבירות משנת 2002 ואילך. הוא הדגיש שמהראיות שהובאו בפני בית המשפט בשנת 2004 עולה שהיה ידוע שאין לתחנת המעבר תשתיות, ואף נטען שבסיוורם נצפו כמויות גדולות של פסולת.

77. ב"כ המשיבה ביקש לדחות את טענת המערערים. כתב האישום בעמ"ק 2009/04 התייחס לעבירה מיום 14.3.04, בעוד שכתב האישום בענייננו מתייחס לעבירות שבוצעו משנת 2002 עד שנת 2010. גם אם קיימת חפיפה בתקופות, מדובר בחפיפה מינורית של פחות משנה וחצי. חפיפה זו אינה קיימת מבחינה מהותית בעבירות עצמן, ובתיק אחר שהורשעו המערערים מדובר היה בכלל בעבירות אחרות לפי חוק התכנון ובניה.

לגבי הטענה שבשנת 2004 ראוי היה להעמיד לדין גם בעבירות של ניהול עסק ללא תשתיות, הרי שכאמור מדובר בתקופה מינורית לעומת כלל כתב האישום.

78. בית משפט קמא קבע, ואף המערערים אינם חולקים על כך, כי העבירה לפי חוק רישוי עסקים שבוצעה על ידי המערערים היא עבירה נמשכת (בהקשר זה ר' רע"פ 797/07 **כהן נ' מדינת ישראל** (29.7.13) (להלן: "**רע"פ כהן**") הודן בסוגיה בהקשר של סעיף 210 לחוק התכנון והבניה, וכן עפ"א (מרכז) 7422-12-08 **שוחט נ' עיריית פתח תקווה** (4.11.09)).

79. בנוגע לתקופה שבין השנים 2002-2004: בשנת 2004 הועמדו המערערים לדין בגין עבירה לפי סעיף 4 לחוק רישוי עסקים, וכן לפי סעיף 18 לאותו חוק (הפרת הצו השיפוטי). בכתב האישום נושא הערעור הועמדו המערערים לדין בעבירה של הפעלת עסק ללא רישיון, בין היתר לגבי אותה תקופה, אלא שהפעם התווספו להוראות החיקוק גם התקנות לרישוי עסקים (תחנת מעבר לפסולת), שהפרתן נלמדה מדוחות הסיוור שהוגשו לבית המשפט, ושהיו בפני המשיבה בהגישה את כתב האישום. סבורני כי לא ניתן היה להעמיד את המערערים לדין בעבירות אלה פעם נוספת בגין תקופה זו. תקנות רישוי עסקים (תחנת מעבר לפסולת) שבהן הואשמו המערערים בכתב האישום נושא הערעור, מפרטות את דרישות מחוקק המשנה לקיומה של תחנת מעבר מורשית כדין, ולכן הפרתן קשורה בטבורה של עבירת הפעלת העסק ללא רישיון. יוצא אפוא כי המערערים הועמדו לדין בגין "אותו מעשה", וזאת אך ורק בקשר להפעלת תחנת המעבר ללא רישיון. על כן אציע לחבריי לזכות את המערערים מהעבירה שבוצעה בתקופה שבין 14.11.02 - 20.5.04.

80. שונים הם פני הדברים בנוגע לתקופה שבין השנים 2004-2010 (בהתייחס לעבירה של ניהול עסק ללא רישיון ותקנות רישוי עסקים). על פי פסיקת בית המשפט העליון כאשר עסקינן בעבירה נמשכת שהיא עבירה אחת, ניתן לחלק את העבירה הנמשכת למספר גורמים, ולהעמיד לדין נאשם בגין כל "מקטע" בנפרד, ובלבד שהתרחש "אירוע מנתק" שהבדיל בין החלק האחד של העבירה לחלקה האחר. כתב אישום מהווה "אירוע מנתק", המחלק את ההפרות לתקופות זמן נפרדות, ומהווה הפרדה בין המעשים השונים. כך נפסק במקרה שבו הוגש נגד אדם כתב אישום בגין עבירה של הפרת צו שיפוטי, והוא המשיך להפר אותו גם לאחר הגשת כתב האישום. ניתן היה להגיש נגדו כתב אישום נוסף, ולהאשימו בהפרה החל מהגשת כתב האישום הקודם (המהווה את האירוע המנתק). נפסק כי תוצאה אחרת הייתה מביאה למצב אבסורדי, שבו עצם הגשת כתב אישום נגד אדם בגין הפרת צו שיפוטי, הייתה מאפשרת לו להמשיך ולהפר את הצו לאחר הגשת כתב אישום, תוך שהוא "מחוסן" מפני נקיטת הליכים פליליים נוספים נגדו בגין אותו צו (**רע"פ כהן** לעיל ורע"פ 11920/04 **סעיד נאיף נ' מדינת ישראל** (26.3.07)).

בענייננו אין להיעתר לטענת המערערים בנוגע לביטול אותו חלק בכתב האישום הודן בעבירות של הפעלת עסק ללא רישיון מאז הגשת כתב האישום הקודם (יוני 2004) עד הגשת כתב האישום נושא הערעור (שנת 2010). יודגש כי שאר העבירות בהן מואשמים המערערים, אינן באות בגדר "אותו מעשה", וגם במבחן הזמן - נעברו לאחר הגשת כתב האישום בהליך הקודם.

81. **ב"כ המערער** עותר לביטול קביעת בית משפט קמא, שלפיה שטח האספלט שיצקו המערערים על הקרקע של תחנת המעבר אינו מהווה תשתית איטום העונה על הוראות החוק. על פי הנטען טעה בית משפט קמא בכך שלא אימץ את גרסת המערער, הנתמכת לדעתו בגרסת עד ההגנה דלג'ו, שלפיה משטח הבטון נוצק על כל שטח תחנת המעבר, וכי העפר הנראה בתמונות אינו הקרקע החשופה, אלא הוא מכסה את האספלט. כמו כן הוא הפנה לחוות דעת מומחית ההגנה ד"ר קולודנר שעל פי הנטען מחזקת את המסקנה שהיו קיימות בתחנה תשתיות, כולל משטח הבטון.

82. **ב"כ המשיבה** עתר לדחות את הטענות, כשהוא מבקש לסמוך את ידיו על קביעותיו של בית משפט קמא. הוא הפנה, בין היתר, לדוחות שערך ארם, להן צורפו תמונות המצביעות על כך שהתחנה פעלה ללא תשתיות איטום (תחילה לחלוטין ובהמשך באופן חלקי). בדוחות גם צוין שהתחנה פעלה ללא תשתיות ניקוז, גידור ושילוט. ממכלול הראיות עולה תמונה ברורה שהמשטח לא כיסה את כל שטח התחנה, וכי פסולת רבה הונחה על הקרקע החשופה, שהייתה מזוהמת.

ההכרעה בטענה:

83. לאחר שקילת הטענות, באתי לכלל מסקנה כי דין הטענה להידחות. בית משפט קמא סקר בצורה יסודית ומעמיקה את ראיות המשיבה והמערערים, וקבע ממצאים עובדתיים, שאינם מצדיקים התערבות ערכאת הערעור. אזכיר כי בית משפט של ערעור אינו נוטה להתערב בממצאים עובדתיים שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית. נפסק כי **"לאור יתרונה האינהרנטי של הערכאה הראשונה, הנגזר מן האפשרות הנתונה לה להתרשם מן העדים באופן ישיר ובלתי אמצעי - מאופן מסירת העדות, שפת גופו של העד והתנהלותו על דוכן העדים, על רקע המכלול..."** (ע"פ 7679/14 זאדנה נ' מדינת ישראל (15.8.16)).

84. בית המשפט אימץ את עדותו המהימנה של ארם, אשר העיד שהבטון לא כיסה את שטח התחנה, אלא רק חלק ממנה, וכי ניתן היה לראות את הפסולת על גבי הקרקע החשופה. כך גם נקבע שעדותו של ארם נתמכת בעדותו של זיו שחר, שאף הוא העיד שלא כל הקרקע הייתה מכוסה בבטון. גם אנו בחנו את הדוחות ואת התמונות, מהם ניתן לראות כי למצער חלק מהאשפה מושלך על גבי הקרקע החשופה, ואין המדובר רק בכלוך עפר המצוי על גבי משטח הבטון. בחלק מהתמונות ניתן לראות גם תשטיפים וגם פסולת על הקרקע החשופה.

בית משפט קמא דחה, ובצדק, את גרסתו הכבושה של המערער, שלפיה הוא בנה את משטח הבטון על גבי כל שטח התחנה. בצדק גם קבע בית המשפט שאין בעדותו של העד דלג'ו כדי לסייע לטענת המערער בנדון, הואיל ודלג'ו ראה את המערער יוצק בטון בשטח שהושכר למערער, וזאת בטרם הקמת התחנה, והוא לא יכול היה לומר האם הבטון נוצק על גבי כל שטח התחנה. גם המומחית מטעם ההגנה, ד"ר קולודנר, אינה תומכת בגרסת

המערער, באשר גם בסיוור שהיא ערכה (בנובמבר 2010) היא מצאה כי מרבית שטח האתר מכוסה במשטח בטון. ולבסוף, ממילא נמצא שהשטח לא היה מגודר ולא היה משופע כנדרש, ומכיוון שבמקום הייתה גם אשפה יבשה וגם רטובה, התאפשרה זרימת התשטיפים לאדמה הסמוכה למשטח הבטון, כפי שניתן לראות גם בתמונות. לאחר כל סיוור, נשלחה למערערים התראה בנוגע להיעדר התשתיות, מתוך ציפייה שהדברים יתוקנו, ואולם, כפי שראות עינינו, במצב הדברים לא היה מנוס משליחת התראות נוספות לאחר כל ביקור, דבר שהיה מתייטר אילו היו המערערים מתקנים את הטעון תיקון.

ב. זיהום הקרקע והחשש מפני זיהום מי התהום:

(1) אופן נטילת הדגימות:

85. ב"כ המערערים טוען כי הדגימות מהקרקע ניטלו באופן פגום, בחלקן על ידי דוגם שאינו מוסמך: הדגימות לא הובלו למעבדה בתנאי קירור, לא נשמרה שרשרת הדיגום, ומכאן שלא ניתן לבסס ממצא כלשהו על בדיקות אלה.

86. ב"כ המשיבה עותר לדחיית הטענות כשהוא סומך את ידיו על קביעותיו של בית משפט קמא, המפריד בין שתי קבוצות דגימות: האחת, הדגימות שניטלו ביום 9.5.06 על ידי דוגם מוסמך, שהוביל את הדגימות למעבדה בקירור; והשנייה, שניטלה על ידי ארם, ביום 21.11.06, שאומנם אינו דוגם מוסמך, אך עבר קורס הכשרה מתאימה. הוא הפנה לנסיבות בגינן "נאלץ" ארם לבצע את הבדיקות לאחר שהדוגם המוסמך סירב לחזור לשטח התחנה כתוצאה מהתנהגותם של המערער והאחר שקיללו ושברו את המבחנות. בהמשך, נטל ארם את הדגימות תוך שימוש בכלי הדגימה של הדוגם. לגבי הובלת הדגימות שלא בקירור, הוא הפנה לעדותו של המומחה לויאן, שהסביר שהיעדר קירור גורם להתנדפות חומרים מסוימים, כך שהתוצאה הצפויה להתקבל דווקא מיטיבה עם המערערים.

יצוין כי בכל הנוגע לשרשרת הדיגום הפנה ב"כ המשיבה (בתשובתו בכתב), בנוסף למה שנקבע על ידי בית משפט קמא לעדויות ולמסמכים, המצביעים על כך שלא נפלו פגמים בשרשרת הדיגום (פסקה 44 לתגובת ב"כ המשיבה להודעת הערעור על הכרעת הדין).

ההכרעה בטענה:

87. לאחר שקילת מכלול השיקולים, אציע לחבריי לזכות את המערערים מחמת הספק אך ורק בנוגע לדגימות נושא הקבוצה השנייה שניטלו ביום 21.11.06. לא התעלמתי מהנסיבות בגינן נטל ארם בעצמו את הדגימות, ואלה בוודאי שאינן פועלות לטובת המערערים, ובקשר לכך הם הורשעו בהפרעה לבעל סמכות לבצע את תפקידו. יחד עם זאת, במצבור הפגמים שנפלו בנטילת הדגימות, נוצר ספק אם ניתן לבסס עליהן ממצא עובדתי ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט פלילי: ארם לא היה דוגם מוסמך, וגם לא הוכחו במידה מספקת השכלתו בנושא וניסיונו; ארם לא צילם ולא תיעד את המיקום המדויק של נטילת

הדגימות; ולבסוף, הדגימות לא הובלו בקירור. ההסבר שניתן בבית המשפט להשפעת היעדר הקירור, לא ניתן מראש במסגרת חוות דעת מומחה מסודרת, אלא יותר כאמירה כללית. בהקשר זה מצאתי לנכון לציין שאין באמור משום מתיחת ביקורת על ארם. ההיפך הוא הנכון. על אף הנסיבות המורכבות שנוצרו, הוא שב לשטח כדי להשלים את מלאכת אכיפת החוק.

88. לגבי שאר הדגימות, אשר ניטלו ביום 9.5.06 - ממצאיו ומסקנותיו של בית משפט קמא מבוססות ומעוגנות היטב בחומר הראיות: הדגימות ניטלו על ידי דוגם מוסמך והובלו בקירור כנדרש. מעבר לאמירה כללית, לא הצביע ב"כ המערערים על פגם כלשהו שנפל במסמכי השרשרת שהוגשו לבית משפט קמא ואומצו על ידו.

(2) חוות דעת המומחים:

89. ב"כ המערערים טוען שטעה בית משפט קמא בכך שאימץ את חוות דעת המומחה שנערכה על ידי מדרי ואת עדותו בבית המשפט, מן הטעם שהבסיס לחוות הדעת שגוי, במובן זה שלא היה בפני מדרי נתון בסיסי, והוא המרחק בין מקום נטילת הדגימה מן הקרקע למי התהום, שהוא נתון הכרחי לקביעה האם תוצאות המעבדה מצביעות על כך שהחומר הנבדק הוא בגדר מזהם. עבודתו של מדרי מתבססת על תוצאות המעבדה (בדיקת המזהמים), למול ערכי הסף, שנקבעים על פי המרחק ממי התהום (טבלת ערכי הסף והטבלה שהיא חלק מחוות דעתו של מדרי ת/23). מדרי עשה אפוא שימוש בערכי סף מחמירים ושגויים: הוא יצא מהנחה שהמרחק בין מקום נטילת הדגימה בקרקע לבין מי התהום הוא עד 12 מ', בעוד שאין מחלוקת שהמרחק ממי התהום הוא 20 מ', כאשר שככל שהקרקע קרובה יותר למי התהום, כך ערכי הסף מחמירים יותר. כפועל יוצא מכך, גם חוות הדעת הנוגעת לפוטנציאל זיהום מי התהום, המסתמכת על חוות דעתו של מדרי, אינה יכולה לעמוד. כמו כן, שב ב"כ המערערים והפנה את בית המשפט לחוות דעת מומחית ההגנה ד"ר קולודנר, ממנה עולה שהמשטח היה מבוטן והפסולת יבשה, ולכן לא היית כל סכנה לזיהום מי התהום.

90. ב"כ המשיבה טען כי עקרונית יש להפריד בין חריגת ה-TPH מערכי הסף לבין החריגה של המתכות האחרות שנבדקו.

91. לגבי המתכות הוא לא התעלם מכך שבחוות דעתו של מדרי היה הנתון של מרחק הקרקע ממנה ניטלה הדגימה ממי התהום שגוי. ואולם, לטענתו אילו היה מוצב נתון המרחק בפועל (20 מ'), עדיין הייתה נמצאת חריגה, למצער לגבי אחת המתכות שנדגמו ביום 21.11.06 (נחושת). ואולם, עיקר חוות דעתו של מדרי היא תוצאות המעבדה, והשוואת הנתונים אל מול ערכי הסף בטבלה, נעשתה ככלי עזר לבית המשפט, ואין מניעה שהיא תיעשה על ידי בית המשפט תוך החלפת הנתון השגוי בנתון הנכון.

92. לגבי ה-TPH - בבסיס קביעת ערכי הסף לא עומד המרחק ממי התהום אלא הקביעה היא על פי איזור

שנקבע בהתאם ל"מפת הסכנה למקורות המים" (כמפורט בטבלת ערכי הסף). לא עורערה הקביעה שהערך המתאים בהתאם למפת הסכנה למקורות המים הוא 100 מ"ג/ק"ג, ואולם גם אם נניח 500 מ"ג/ק"ג עדיין הסטייה היא מובהקת וחמורה בכל האתרים מהם נלקחו הדגימות.

93. ב"כ המשיבה המשיך והפנה לחוות דעתו של ד"ר אידלמן, שעדותו הייתה ברורה, ועליה הסתמך בית משפט קמא. לא הייתה מניעה לכך שד"ר אידלמן הסתמך על תוצאות בדיקת המעבדה המפורטות בחוות דעתו של מדרי בנוגע למזהמים (תוצאות שאינן במחלוקת). ד"ר אידלמן בחן את הסיכון לזיהום מי התהום, תוך שלנגד עיניו עמדו הנתונים הרלוונטיים, לרבות המרחק של הקרקע ממנה ניטלה הדגימה למי התהום, כפי שהוא במציאות (20 מ'). לעומת עדותו הברורה והמקצועית של ד"ר אידלמן, הודתה ד"ר קולודנר שאין לה את הידע הדרוש להעיד על נושא חוות הדעת שערכה בנוגע לחשש לזיהום המים.

הכרעה בטענה:

94. כפי שפורט לעיל, קבע בית משפט קמא כי מממצאי חוות הדעת עולה כי ערכי כלל הפחמנים ההידרו-קרבוניים (TPH) חורגים חריגה גבוהה וניכרת בכל האתרים מהם נלקחו הדגימות ובכל המועדים, לצד חריגות נוספות בכל הנוגע לנחישות ברוב הדגימות, וכרום ועופרת באחת הדגימות.

לאחר שקילת טענות ב"כ הצדדים ועיון בחוות דעתם המומחים הרלוונטיות, לרבות בטבלת ערכי הסף, אציע לחברי להתערב בממצאים שקבע בית משפט קמא ככל שהם נוגעים למתכות (להבדיל מהקביעה לגבי ה-TPH):

הדגימות שניטלו ביום 21.11.06:

95. כפי שנקבע לעיל, בשל אופן נטילת הדגימות, לרבות אי תיעוד המקום ממנו נלקחו והובלתן למעבדה, לא ניתן לבסס ממצאים על תוצאות בדיקת הדגימות שניטלו במועד זה, ולכן הקביעה של בית משפט קמא המתייחסת לדגימות שניטלו במועד זה אינה יכולה לעמוד. בנוסף, יצוין כי לגבי חלק מהדגימות, השוואת תוצאות בדיקת המעבדה אל מול ערכי הסף הנכונים, שנקבעים בהתאם למרחק המקום ממנו ניטלה הדגימה למי התהום, מעלה שלגבי רוב היסודות המזהמים לא הייתה חריגה מערכי הסף (כרום - דגימה אחת, עופרת - דגימה אחת ונחישות - שלוש דגימות).

הדגימות שניטלו ביום 9.5.06:

96. לטבלת ערכי הסף, הנתון הרלוונטי הוא מרחק הקרקע ממי התהום, בעוד שלגבי ה-TPH, בבסיס קביעת ערכי הסף לא עומד המרחק ממי התהום אלא קביעת ערכי הסף היא על פי איזור שנקבע בהתאם ל"מפת הסכנה למקורות המים" (כמפורט בטבלת ערכי הסף).

97. באשר למתכות - כפי שפורט לעיל, בחוות דעתו פירט מדרי את תוצאות בדיקת המעבדה, שאינן במחלוקת. כדי לבחון האם התוצאות מצביעות על כך שהחומר הוא בגדר מזהם, הוא עשה שימוש בטבלת ערכי הסף. מדרי טעה בכך שביסס את חוות דעתו על מרחק שגוי של הקרקע ממי התהום (בהיעדר נתון המרחק בפועל, הוא עשה שימוש בערכי סף מחמירים). ואולם, במהלך שמיעת הראיות התברר שהמרחק הוא 20 מ'. מכיוון שכל נתוני הבסיס אינם שנויים במחלוקת, לא הייתה מניעה לתקן את תוצאת חוות הדעת, תוך הצבת המרחק הנכון, השוואה שהיא לטעמנו פשוטה, ואינה דורשת מומחיות מסוימת. בית משפט קמא נהג כך, ואולם בהכרעת הדין הוא התייחס אך ורק לאחת הדגימות שניטלה ביום 21.11.06 בה נמצאה נחושת. ברם, נקבע לעיל שלא ניתן להסתמך על הבדיקות שנערכו ביום 21.11.06. לאחר שעיינו בחומר הרלוונטי, הקשור לדגימות שניטלו ביום 9.5.06, לרבות טבלת ערכי הסף, העלתה בדיקתנו שבכל הנוגע למתכות, הצבת הנתונים הנכונים פועלת דווקא לטובת המערערים, במובן זה שבכל הנוגע לנחושת אין חריגה מערכי הסף.

98. דא עקא, ששונים הם פני הדברים בכל בנוגע ל-TPH. לגבי ה-TPH בבסיס קביעת ערכי הסף לא עומד המרחק ממי התהום, אלא הקביעה היא על פי איזור שנקבע בהתאם ל"מפת הסכנה למקורות המים" (כמפורט בטבלת ערכי הסף). לא עורערה הקביעה שהערך המתאים בהתאם למפת הסכנה למקורות המים הוא 100 מ"ג/ק"ג, ואולם גם אם הייתה ההנחה לטובת המערערים שהערך המתאים הוא 500 מ"ג/ק"ג, עדיין הסטייה מערכי הסף היא מובהקת וחמורה בכל האתרים מהם נלקחו הדגימות.

99. בנוסף, ביסס בית משפט קמא את קביעתו בדבר פוטנציאל לזיהום המים על חוות דעתו של ד"ר אידלמן ועל עדותו בבית המשפט שלא עורערו. ד"ר אידלמן ביסס את מסקנתו בדבר פוטנציאל לזיהום המים על תוצאות בדיקת המעבדה על בסיס חוות הדעת של מדרי. לנגד עיניו של ד"ר אידלמן עמדו גם שאר הנתונים הרלוונטיים, בין היתר, מיקום תחנת המעבר, נתונים על מי תהום וקידוחי מים, מרחק התחנה ממפלס מי התהום, האופן בו הייתה מוטלת הפסולת באתר, היעדר התשתיות בתחנה, ומסקנתו היא ש"קיים חשש לזיהום מקורות המים של אקוויפר החוף ושל ערוצי מים טבעיים ממהמים שמקורם בתחנת המעבר ש.י. שרון". ולבסוף, הדברים גם אושרו על ידי מומחית ההגנה ד"ר קולודנר, שלפיהם רמה גבוהה של TPH בקרקע מעידה על זיהום בה, וקיים חשש שהזיהום יעבור למי התהום. לפיכך, בצדק אימץ בית משפט קמא את מסקנתו של ד"ר אידלמן, ולא מצאנו כל עילה להתערב בה.

100. לסיכום, לגבי הנחושת קביעתו של בית משפט קמא בנוגע לתוצאות שתי הדגימות שניטלו במועד זה, אינה יכולה לעמוד, מן הטעם שפורט לעיל: לאחר הצבת ערכי הסף המתאימים למרחק בפועל בין מקום נטילת הדגימה למי התהום (20 מ' ולא 12 מ'), אין חריגה מערכי הסף. ואולם, לאור ממצאי ה-TPH המצביעים על חריגה גבוהה וניכרת בכל האתרים מהם נלקחו הדגימות ביום 9.5.06, וחוות דעתו של ד"ר אידלמן בדבר הסכנה בדבר חשש לזיהום מקורות המים, ההרשעה לפי חוק המים, לגבי מועד זה בעינה עומדת.

(3) טענת המערערים שאחר זיהם את הקרקע:

101. ב"כ המערערים טוען כי טעה בית משפט קמא בכך שהטיל על המערערים את הנטל להוכיח את חפותם. המערער טען בבית משפט קמא שזיהום הקרקע נגרם על ידי השוכר הקודם ששטף את התחנה בחומרים מסוכנים, וכי הזיהום בקרקע לא יכול היה להיווצר מפסולת בניין מוצקה שעברה בתחנה. הוא הפנה לעדות של עד ההגנה דלג'ו, הן לגבי כיסוי האתר בבטון (לעדות זו התייחסנו לעיל), והן לגבי כך שהשוכר הקודם שטף חביות ושומנים תוך שימוש בחומרים כימיים רעילים. לא היה זה סביר שהמערער יידרש להוכיח את הזיהום שנגרם בתחילת שנות ה-90. כך גם טעה בית משפט קמא בקובעו שלא הוכח ששטח התחנה הוא השטח שבו התקיים עסק השטיפה.

102. ב"כ המשיבה ביקש לדחות את טענת המערערים, כשהוא סומך את ידיו על קביעות בית משפט קמא, שקבע שמדובר בטענה כבושה, שלא הייתה לה ראשית ראיה. לא עולה מהכרעת דינו של בית משפט קמא שהיה מצופה מהמערערים לעמוד ברף הוכחה של "מעבר לכל ספק סביר". לגופו של עניין, הוכח בראיות שפעילות התחנה שהפעילו המערערים, היא זו שגרמה לזיהום. בית משפט קמא לא ראה לנכון לקבל את עדותו של דלג'ו כמהימנה, מה עוד שממילא טוענים המערערים שדלג'ו תומך בטענתם שכל שטח תחנת המעבר היה מכוסה באספלט, ולאור טענה זו אין רבותא בקביעה שהשוכר הקודם הוא זה שגרם לזיהום.

הכרעה בטענה:

103. לאחר שקילת טענות ב"כ הצדדים, מסקנתי היא שלא נפלה טעות בהכרעתו של בית משפט קמא. בית משפט קמא התרשם מהמערער ומעד ההגנה דלג'ו באופן בלתי אמצעי, ובחן את העדויות על רקע שאר הראיות בתיק, ואין מקום להתערב בממצאים העובדתיים שקבע. טענתו של המערער הייתה כבושה וכללית, ולאחר שהוכח מעבר לכל ספק סביר שהאספלט לא כיסה את כל שטח התחנה ופעילות פינוי הפסולת גרמה לזיהום הקרקע, אין אחיזה לטענת המערערים שמאן דהוא, שאף לא זמן לבית המשפט להעיד בנוגע לגרסתו הכבושה של המערער, אולי גרם לזיהום הקרקע. לסיום יצוין כי לא עולה מקביעת בית משפט קמא שהוא הטיל על המערערים את נטל הראיה שלא על פי הדין הפלילי. בית משפט קמא קבע שהמערער לא הוכיח ברמה הנדרשת בפלילים שאותו שוכר עלום וקדום השתמש בחומרים שיש בהם כדי לזהם את הקרקע ואלה גרמו לזיהום. הקריאה הנכונה של הדברים מובילה למסקנה שהקביעה של בית משפט קמא היא שהמערערים לא הצליחו להטיל ספק סביר, ובדין קבע בית משפט קמא את אשר קבע.

ג. זיהום האוויר ומפגע הריח:

104. כפי שפורט בהכרעת הדין, ביום 21.11.06, בתחנת המעבר, נצפתה שריפת פסולת, שנמשכה למצער כמה שעות, בהן נצפה עשן שחור מיתמר שכיסה את התחנה. בגין מערכת עובדות זו הואשמו המערערים בגרימת זיהום אוויר לפי סעיף 4 לחוק למניעת מפגעים, כנוסחו בתקופה הרלוונטית. לגבי גרימת מפגע ריח - העובדות תוארו בזמנו בכתב האישום, ובית משפט קמא גם קבע ממצאים עובדתיים. ואולם, בפרק סעיפי החיקוק, לא הואשמו המערערים בסעיף חיקוק כלשהו בקשר לכך. כפי שצוין בפרק הנוגע להכרעת

הדין, דבר החקיקה הרלוונטי הוא סעיף 3 לחוק למניעת מפגעים. חרף הדין בסוגיה של מפגע הריח, לא הורשעו המערערים בעבירה לפי סעיף 3 הנ"ל. כך הם פני הדברים בנוגע למפגע ריח נוסף: ערימת פגרים שנמצאה בתחנת המעבר ביום 23.9.08, ממנה נדף ריח.

105. ב"כ המערערים טוען, בכל האמור לזיהום האוויר שנגרם כתוצאה מבעירת הפסולת, כי טעה בית משפט קמא בקובעו שהמערער לא נקט אמצעים דרושים למניעת הבעירה וכיבויה וכן גרימת זיהום האוויר. הטעות היא בכך שלא התקבלה גרסת המערער כי מדובר בשריפה מינורית, שנגרמה שלא באשמת המערערים.

לגבי מפגע הריח כתוצאה מבעירת הפסולת וכן מערימת הפגרים שהייתה מוטלת במקום, טוען ב"כ המערערים כי הרשעת המערערים מבלי שננקב סעיף חיקוק בכתב האישום או בהכרעת הדין לאו הרשעה היא, וככל שהיא קיימת, יש לבטלה (מה עוד שבית משפט קמא התייחס לכך גם בגזר הדין). הוא הוסיף לכך גם טענות הנוגעות לחוות דעת המומחה ד"ר פינקל, אשר חיווה דעתו לגבי הריח, בהסתמך על החומר הכתוב והמצולם, מבלי שנכח במקום.

106. ב"כ המשיבה: המערערים לא הפריכו את החזקה הקבועה בתקנה 2 לתקנות למניעת מפגעים, שלפיהן עשן, גזים, אדים וכיו"ב הנפלטים מבעירת פסולת מאתר לסילוק פסולת הם זיהום אוויר בלתי סביר הגורם ריח בלתי סביר. לגבי השמטת סעיף 3 לחוק למניעת מפגעים, שעניינו מפגע הריח - הן לגבי הבעירה והן לגבי ערימת הפגרים - הרי שמדובר בטעות סופר בכתב האישום, שגרמה גם לחסר בהכרעת הדין, במובן זה שבית משפט קמא הרשיע את המערערים בכל העבירות המיוחסות להם, אך, כאמור כתב האישום אינו נוקב בסעיף 3 הנ"ל. על כן - כך ב"כ המשיבה - יש לעשות שימוש בהוראת סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982 (להלן: "**החסד"פ**") ולתקן את הכרעת הדין בהתאם. הדבר אפשרי מכיוון שניתנה למערערים מלוא ההזדמנות להתגונן גם מפני עבירות של מפגע ריח. לגבי זיהום האוויר, הפנה ב"כ המשיבה לכך שבית משפט קמא אימץ את חוות דעתו של ד"ר פינקל, שהייתה למעלה מן הדרוש, באשר בפני בית משפט קמא היו מונחים דוחות וצילומים שתיעדו את הממצאים בתחנת המעבר.

ההכרעה בטענה:

107. כאמור, בכתב האישום יוחסו למערערים, בהקשר זה, שתי הוראות חיקוק:

סעיף 4 מניעת זיהום אוויר:

"(א) לא יגרום אדם לזיהום חזק או בלתי סביר של אוויר, מכל מקור שהוא, אם הוא מפריע, או עשוי להפריע, לאדם המצוי בקרבת מקום או לעוברים ושבים.

(ב) זיהום אוויר לעניין זה, זיהום על ידי עשן, גזים, אדים, אבק וכיו"ב".

עבירה לפי תקנות למניעת מפגעים:

2. עשן, גזים, אדים, אבק וכיוצא באלה הנפלטים מבעירת פסולת באתר לסילוק פסולת הם זיהום אוויר בלתי סביר הגורם ריח בלתי סביר.

3. מפעיל אתר לסילוק פסולת יתחזק את האתר ויפעילו באופן שימנע זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מהאתר וינקוט אמצעים הדרושים לפי תקנות אלה, למניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים.

4. מפעיל לא יבעיר פסולת באתר, ולא יתיר לאחר להבעיר כאמור, וינקוט כל אמצעי סביר ויעיל למניעת בעירה של פסולת באתר.

5. אירעה בעירה בפסולת באתר לסילוק פסולת, ינקוט המפעיל מיד אמצעים יעילים ומתאימים לכיבוייה.

12. העובר על הוראות תקנות אלה, דינו - מאסר ששה חדשים או קנס."

להלן נוסח סעיף 3 לחוק למניעת מפגעים, שבו לא הואשמו המערערים כאמור:

"לא יגרום אדם לריח חזק או בלתי סביר, מכל מקור שהוא, אם הוא מפריע, או עשוי להפריע, לאדם המצוי בקרבת מקום או לעוברים ושבים".

108. מקריאת סעיפי החוק הרלוונטיים עולה כי סעיפים 3 ו-4 לחוק למניעת מפגעים ענינם איסור גרימת מפגע של ריח (סעיף 3) ואיסור גרימת זיהום אוויר (סעיף 4). תקנה 2 לתקנות למניעת מפגעים קובעת חזקה, שלפיה עשן, גזים וכיו"ב הנפלטים מבעירת פסולת באתר לסילוק פסולת הם זיהום אוויר בלתי סביר הגורם ריח בלתי סביר.

תקנות 4 ו-5 לתקנות הנ"ל קובעות איסור להבערת פסולת באתר וחובת נקיטת כל אמצעי סביר ויעיל למניעת בעירה של פסולת באתר, ואם אירעה בעירה, נקבעה חובת נקיטת אמצעים יעילים ומתאימים לכיבוייה. מי שעובר על הוראות תקנות אלה - דינו מאסר שישה חודשים או קנס.

109. בענייננו, בכל האמור לזיהום האוויר, בצדק עשה בית משפט קמא שימוש בחזקה הקבועה בתקנות: הוכח בדוחות ובצילומים קיומה של בעירה ממושכת (שכבתה ונדלקה שוב) שגרמה לכך שהתחנה הייתה אפופה עשן שחור. חוות דעתו של ד"ר פינקל היא אכן למעלה מן הדרוש. נכונה גם קביעת בית משפט קמא שהמערערים לא סתרו את החזקה. בית משפט קמא דחה את גרסת המערער הכבושה והכללית בדבר ההשערה שמאן דהוא השליך בדל סיגריה, ונעשו אמצעים לכיבוי השריפה המינורית. חומר הראיות מצביע

על כך שהשריפה לא הייתה מינורית כלל, וגם לא כובתה על אתר.

110. בכל הנוגע למפגע הריח, הן בנוגע לשריפה והן בנוגע לערימת הפגרים, הרי שהמערערים לא הואשמו ולא הורשעו בסעיף 3 לחוק למניעת מפגעים. הבקשה לעשות שימוש בסעיף 184 לחסד"פ הייתה צריכה להיות מובאת להכרעת בית משפט קמא, ואין מקומה בערעור, כאשר אין בפנינו ערעור מטעם המשיבה. מכל מקום, ההכרעה בטענת המערערים היא למעלה מן הדרוש, שהרי המערערים לא הורשעו בביצוע עבירה לפי סעיף החיקוק הרלוונטי. יחד עם זאת, יש לה רלוונטיות להמשך, בכל הנוגע לגזר הדין, שם הייתה ההנחה שהמערערים הורשעו גם במפגע הריח.

ד. הפרעה לבעל סמכות:

111. טענותיו של ב"כ המערערים נוגעות לממצאים העובדתיים שקבע בית משפט קמא, בנוגע לאופן שבו התנהג המערער בשני מועדים: ביום 21.11.06, עת נעשה ניסיון ליטול דגימות מהקרקע, המערער יחד עם אחר דרשו מגורמי אכיפת החוק לצאת מהמקום בקללות ובצעקות, ולא אפשרו את נטילת הדגימות. במועד נוסף - 5.11.08, עת הגיע שוטר לעצור את המערער, לאחר שקודם לכן הוא סירב להגיע לחקירה, הוא קילל את השוטרים, ואיים שישחט את זיו (מהמשרד לאיכות הסביבה) אם הוא ישוב למקום.

112. ב"כ המשיבה טען שקביעת בית משפט קמא מבוססת ומשענת על ראיות מוצקות. המערער הפריע לבעלי הסמכות בשתי הזדמנויות לבצע את עבודתם. גם אם פעל המערער יחד עם אחר, היה המערער פעיל באירוע, צעק וקילל, והמהומה שהקימו הוא והאחר לא אפשרה לבצע את העבודה שלשמה הגיעו נציגי החוק.

ההכרעה בטענה:

113. דין טענות המערערים בנדון להידחות. בית משפט קמא קבע ממצאים עובדתיים לאחר שבחן את עדותם של העדים שהעידו בפניו. לא נותר לנו אלא לחזור על ההלכה שאין זו דרכה של ערכאת הערעור להתערב בממצאים עובדתיים שנקבעו על ידי בית משפט קמא, מה עוד שבמקרה זה נראים לנו הממצאים מבוססים ומעוגנים בחומר הראיות. לגבי הטענה שגם אדם אחר (הכוונה לבנו של המערער) נטל חלק באירועים שהתרחשו ביום 21.11.06 אין בה כדי לסייע למערער בטענתו, באשר הם פעלו בצוותא חדא, ועל פי הממצאים שניהם דרשו מגורמי אכיפת החוק לצאת מהמקום, תוך הרמת קול וקללות.

התוצאה - הערעור על הכרעת הדין

114. אציע אפוא לחברי לזכות את המערערים מהעבירות הבאות:

- א. הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות והדרישות הקבועות בדין, אך ורק לגבי העבירות שבוצעו בית התאריכים 14.11.02 - 20.5.04 (ר' סעיף 79 לעיל).
- ב. זיהום המים, לגבי כל הדגימות שניטלו מהקרקע ביום 21.11.06 (ר' סעיף 87 לעיל).
- ג. להסרת ספק, המערערים מזוכים מעבירה לפי סעיף 3 לחוק למניעת מפגעים (ר' סעיף 110 לעיל).

גזר הדין

115.ב"כ המערערים טוען כי טעה בית משפט קמא בהטילו קנס גבוה על כל אחד מהמערערים, וכי השית על המערער מאסר על תנאי:

א. מתחם העונש מחמיר, ולא כל שכן כאשר המערערים לא הורשעו בזיהום המים בפועל, כי אם בפעולה העלולה לגרום לזיהום המים. גם אם היה חסר בתשתיות, אין המדובר בתחנת מעבר שפעלה ללא תשתיות כלל, מה עוד שמיקומה של התחנה רחוק מאזור מיושב, ובסופו של דבר נסגרה התחנה בשנת 2010 (עובר להגשת כתב האישום).

עיקר הפסיקה אליה הפנה ב"כ המערערים בקשר למתחם העונש: ת"פ (ת"א) 8724/00 **מדינת ישראל נ' יונקס בע"מ** (9.4.03); ת"פ (ת"א) 10771/01 **מדינת ישראל נ' אהרון** (17.6.03); ת"פ (כ"ס) 1191/02 **מדינת ישראל נ' בן שאול גינן והשקיה בע"מ** (31.3.04); ת"פ (ב"ש) 4085/04 **המשרד לאיכות הסביבה נ' תקומה מושב עובדים של הפועל מזרחי** (6.6.12); חע"מ (נתניה) 4826/08 **עיריית נתניה נ' חכמון אהרון** (25.5.15); ת"פ (פ"ת) 13824-07-08 **מדינת ישראל נ' ג'קי עבודות עפר** (21.3.13 ו- 24.12.13) ות"פ (כ"ס) 17035-06-14 **מדינת ישראל נ' ג'מל** (9.9.15).

ב. השיקול לחומרה שבבסיס העבירות עומד אינטרס כלכלי - שיקול זה שגוי, באשר המערערים השקיעו ממון רב בהקמת התשתיות.

ג. חלוף הזמן - בחלוף השנים השתקם המערער, ובעת הזו הטלת קנסות בשיעורים גבוהים בגין מעשים שביצע לפני זמן רב, פוגעת בשיקומו.

ד. המערער ביצע מאסר בעבודות שירות חלף תשלום הקנס שהוטל עליו במסגרת עמ"ק 20092/04 (ההליך הקודם), והמערערת שילמה את הקנס שהוטל עליה.

116.ב"כ המשיבה עותר להשאיר את גזר דינו השקול והמנומק של בית משפט קמא בעינו. מתחם העונש שנקבע על ידי בית המשפט מתאים לפסיקה הנוהגת ולמדיניות הענישה הראויה, והעונש שהוטל על המערערים נמצא באמצע המתחם.

בטיעונו מדגיש ב"כ המשיבה כי תחנת המעבר הופעלה על ידי המערערים במשך שנים רבות, וכי הם הורשעו כמעט בכל עבירה העלולה לצמוח מהפעלת תחנת מעבר פיראטית. במהלך השנים נשלחו למערערים התראות רבות, אף חרף זאת לא נעשה דבר על מנת להתאים את התחנה לדרישות החוק. כך גם ההליכים המשפטיים שננקטו נגד המערערים לא הביאו לסגירת התחנה, אלא בחלוף שנות פעילות רבות (בשנת 2010). האיזור בו פעלה תחנה הוא בעל רגישות הידרולוגית גבוהה, ונמצא בתחום אקוויפר החוף. הוכח כי מרחק התחנה ממי התהום הוא 20 מ' בלבד, והיא פעלה ברדיוס של קידוחים מהם נשאבים מים. זאת ועוד, התחנה היוותה מוקד משיכה למזיקים, מעבירי מחלות, ובמהלך שריפה היתמר משטח התחנה עשן שחור. בבסיס ביצוע העבירות עמד שיקול כלכלי - שנים רבות התעשרו המערערים מפעילות התחנה, תוך פגיעה קשה באינטרס הציבורי.

הפסיקה אליה הפנה ב"כ המשיבה: רע"פ 2844/15 **ארזים חברה קבלנית למחזור ופינוי פסולת בע"מ נ' המשרד לאיכות הסביבה** (3.5.15); ע"פ (מרכז) 25975-02-16 **חליל בע"מ נ' מדינת ישראל** (28.6.16); עפ"ג (מרכז) 28511-07-15 **מדינת ישראל נ' כיוף גרסת גזם בע"מ** (29.3.16); ע"פ (ת"א) 23084-02-14 **דוד וצורי בע"מ נ' המשרד להגנת הסביבה** (29.12.14).

ההכרעה:

117. כפי שפורט לעיל, זוכו המערערים מהעבירות שיוחסו להם במהלך השנים 2002 - 2004, וכן מהעבירות של זיהום הקרקע עם פוטנציאל לזיהום המים בנוגע לאחד המועדים שבהם ניטלו הדגימות, וכן בעבירות של מפגע הריח, כאשר לגבי הבערת האש, בעינה נותרה העבירה של זיהום האוויר.

118. האמור לעיל והעובדה ששתי בדיקות נחושת אינן חורגות מהערכים המותרים, אינם משפיעים השפעה מכרעת על התמונה העולה מהראיות ומהכרעת הדין. כפי שפורט לעיל, לאחר גריעת חלק מהתקופה, הפעילו המערערים משנת 2004 עד שנת 2010 תחנת מעבר לפסולת ללא רישיון, עם תשתיות חלקיות, אשר לא היה בהן כדי להגן על הקרקע מפני זיהומה. בתחנת המעבר עורבבה פסולת יבשה עם פסולת רטובה, ובשל העובדה שמשטח הבטון לא כיסה את כל שטח התחנה ולא היה מגודר, זלגה הפסולת לאדמה וזיהמה אותה. אומנם נמצא שכמות הנחושת בשתיים מן הדגימות אינה חורגת מהערכים המותרים, ואולם זיהום הקרקע נוצר עקב חריגה גבוהה בערכי ה-TPH, שהוא המזהם העיקרי. הוכח גם קיומו של פוטנציאל לזיהום המים. יודגש כי האיזור בו פעלה התחנה הוא בעל רגישות הידרולוגית גבוהה. תחנת המעבר מוקמה בסמיכות לאקוויפר החוף, שם נעשים הקידוחים לצורך שאיבת המים לשימוש הציבורי, על כל המשתמע מכך.

119. אשר לחלוף הזמן: כפי שנקבע, במהלך השנים ננקטו על ידי גורמי אכיפת החוק פעולות שונות כדי להביא לסגירת התחנה, אך המערערים המשיכו להפעיל את התחנה ללא רישיון וללא תשתיות. התחנה נסגרה רק בחלוף שנים רבות, וכתב האישום הוגש תקופה קצרה לאחר הסגירה. נכונה קביעת בית משפט קמא שהפעלת התחנה לאורך השנים הייתה לשם הפקת רווח כלכלי, ולשיקול זה יש חשיבות לקביעת שיעור הקנס. בבית משפט קמא לובנה היטב טענת חלוף הזמן, ובית המשפט התחשב בכך לקולת העונש. ניתן

להתרשם מכך שהרשות לא פעלה בתקיפות המתחייבת מנסיבות העניין, ובעיקר פוטנציאל הנזק למי התהום. מצד שני, לא ניתן להתעלם מהתנהלות המערערים, אשר הפרו את החוק במהלך השנים במטרה לצבור רווח כלכלי, מה עוד שהמערער מנע את אכיפת החוק באופן פעיל, ובקשר לכך הוא הורשע בעבירה של הפרעה לבעל סמכות. לפיכך, סבורני כי אין מקום להעניק משקל נוסף לממד חלוף הזמן, מעבר לזה שהעניק לו בית משפט קמא.

120. בחנו את גזר דינו המפורט והמנומק של בית משפט קמא, שהיה נכון בשעתו. בית משפט קמא עמד על השיקולים הרלוונטיים בקביעת מתחם העונש, וכן הפנה לפסיקה.

במסגרת הדיון בערעור הפנו אותנו ב"כ הצדדים לפסיקה, ולאחר שעיינו בפסקי הדין שניתנה על ידי הערכאות השונות, הן לגבי הפעלת עסק ללא רישיון והן לגבי עבירות הקשורות לאיכות הסביבה, המסקנה היא כי מתחם העונש שקבע בית משפט קמא הוא נכון וראוי. מהפסיקה עולה, באופן כללי, כי ככל שתחנות המעבר הופעלו במהלך תקופה ארוכה יותר ללא רישיון וגרמו נזק לסביבה, מצא הדבר את ביטויו בהטלת קנסות כבדים יותר. בקביעת העונש, בחלק מן המקרים הייתה התחשבות בנסיבות אישיות (מצב בריאות ומצב כלכלי).

121. לאחר שקילת מכלול השיקולים, ולאור הזיכוי החלקי של המערערים, כפי שפורט, אציע לחברי להפחית את שיעור הקנס ואת גובה ההתחייבות, וזאת במסגרת המתחם שנקבע על ידי בית משפט קמא, כדלקמן:

א. על המערערת - קנס בסך ₪ 220,000 (במקום סך של ₪ 275,000) והתחייבות ע"ס ₪ 425,000 (במקום סך של ₪ 500,000).

ב. על המערער - קנס בסך ₪ 115,000 או 4 חודשי מאסר תמורתו (במקום סך של ₪ 145,000) והתחייבות ע"ס ₪ 210,000 (במקום סך של ₪ 250,000).

יתר חלקי גזר הדין יעמדו בעינם.

**ליאורה ברודי, שופטת
אב"ד**

השופטת ז' בוסתן:

אני מסכימה.

**זהבה בוסתן,
שופטת**

השופט ש' בורנשטיין:

אני מסכים.

**שמואל בורנשטיין,
שופט**

התוצאה

התוצאה היא שהערעור מתקבל באופן חלקי. לגבי הכרעת הדין כאמור בסעיף 114 לעיל, ולגבי גזר הדין כאמור בסעיף 121 לעיל.

ניתן והודע היום יח' שבט תשע"ז, 14.2.17 במעמד ב"כ הצדדים והמערער.

**שמואל בורנשטיין,
שופט**

**זהבה בוסתן,
שופטת**

**ליאורה ברודי, שופטת
אב"ד**